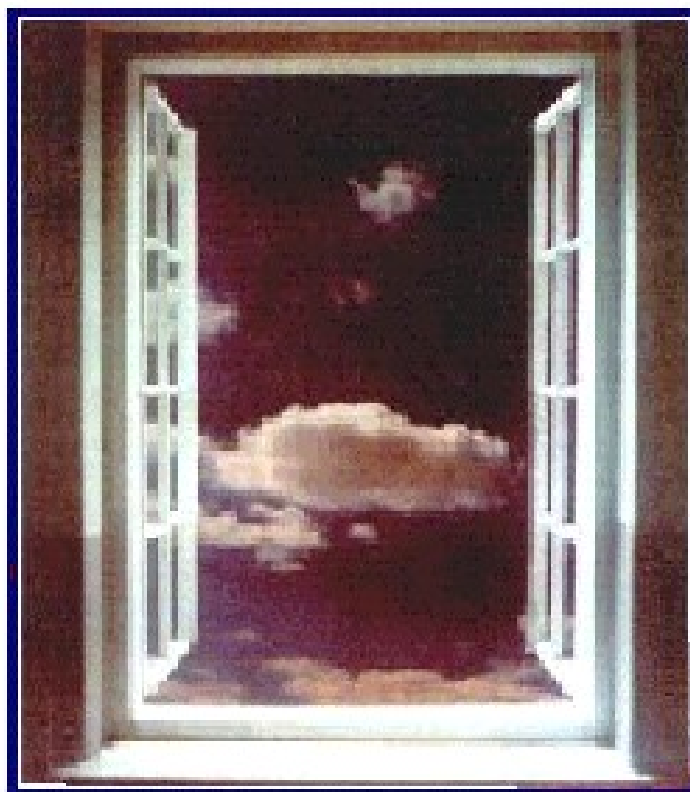

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE SŁAWIEŃSKIM
DO ROKU 2015**

Sławno 2005r.

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie.....	3
1.1.	Cel, przedmiot i zadania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sławieńskim.....	3
1.2.	Harmonogram prac przy opracowywaniu strategii powiatowej w zakresie polityki społecznej.....	5
II.	Diagnoza społeczna oraz kierunki rozwoju polityki społecznej powiatu sławieńskiego.....	7
2.1.	Charakterystyka demograficzna powiatu.....	7
2.2.	Rynek pracy w powiecie sławieńskim w latach 2002-2004.....	7
2.2.1.	Formy aktywizacji bezrobotnych.....	10
2.2.2.	Przedsięwzięcia pobudzające aktywność gospodarczą.....	15
2.2.3.	Problemy sławieńskiego bezrobocia oraz kierunki jego łagodzenia.....	16
2.3.	Aktualny stan pomocy społecznej i infrastruktura socjalna w powiecie sławieńskim.....	19
2.3.1.	Zadania gminy.....	19
2.3.2.	Zadania powiatu realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie.....	27
2.3.2.1.	Rodzinna opieka zastępcza.....	29
2.3.3.	Istniejąca infrastruktura pomocy społecznej.....	31
2.3.3.1.	Placówki opiekuńczo – wychowawcze.....	31
2.3.4.	Zjawisko niepełnosprawności.....	38
2.3.4.1.	Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.....	41
2.3.4.2.	Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.....	49
2.3.4.3.	Zadania realizowane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.....	54
2.4.	Problemy grup społecznych szczególnego ryzyka zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	56
2.4.1.	Zjawisko alkoholizmu.....	58
2.4.2.	Przemoc w rodzinie.....	61
2.4.3.	Zjawisko przestępczości.....	62
2.5.	Najważniejsze kierunki rozwoju polityki społecznej w powiecie sławieńskim.....	64
III.	Budowa strategii powiatowej polityki społecznej.....	66
3.1.	Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia systemu pomocy społecznej powiatu sławieńskiego. Analiza SWOT.....	66
3.2.	Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim.....	73
3.3.	Cele strategiczne i cele operacyjne strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim.....	74
3.3.1.	Obszar problemowy pomocy społecznej.....	74
3.3.2.	Obszar problemowy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.....	75
3.3.3.	Obszar problemowy wspierania osób niepełnosprawnych.....	77
3.3.4.	Obszar problemowy bezrobocia.....	78
3.4.	Wdrażanie i monitorowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim.....	80
IV.	Zakończenie.....	82

I. Wprowadzenie

1.1. Cel, przedmiot i zadania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sławieńskim

Celem Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest diagnoza problemów społecznych i stworzenie systemu opartego na współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, który w miarę możliwości i posiadanych środków pozwoli na poprawę warunków bytowych lokalnej społeczności. Dokument ten ma spełniać rolę podwaliny pozwalającej zrealizować cele strategiczne, operacyjne i działania polityki społecznej powiatu sławieńskiego poprzez tworzenie odpowiednich projektów i programów.

Dla rozwoju powiatu sławieńskiego istotne znaczenie ma zapewnienie bezpieczeństwa społecznego, co staje się szczególnie ważne w sytuacji postępującego rozwarstwienia i ubożenia części jego mieszkańców. Stwarza to potrzebę utworzenia w powiecie spójnego systemu wspierania osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych.

Sprawność i efektywność systemu pomocy umożliwi skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, przeciwdziałanie marginalizacji, stanie się rzeczywistym wsparciem dla rodzin potrzebujących pomocy. Proces urzeczywistnienia takiego systemu wymaga opracowania długofalowego programu rozwoju, zakładając powiązanie wszystkich obszarów w spójny wielofunkcyjny zespół instytucji zajmujących się pomocą w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Programowanie rozwoju społecznego w niniejszym dokumencie pozwala na usystematyzowanie wiedzy o stanie zasobów ludzkich i instytucjonalnych, które to działają na rzecz bezpieczeństwa społecznego w powiecie.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie powiatu sławieńskiego została dokonana w oparciu o dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej oraz innych instytucji działających na terenie powiatu.

Poza statystycznym ukazaniem przyczyn korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, opracowanie zawiera także informacje, które stanowią bazę danych niezbędną w pracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim jest jednym z etapów procesu budowania i wdrażania systemu rozwiązywania tych problemów. W ramach dalszych prac istnieje konieczność aktualizacji strategii, odnosząc się do zmieniających uwarunkowań społeczno – ekonomicznych w naszym kraju.

Diagnostując problemy społeczne w powiecie, na plan pierwszy „wysuwa się” bezrobocie. To powoduje, że ludzie stają się bezradni i ubodzy. Dochodzi do przemocy w rodzinie i alkoholizmu, nasilają się choroby, które prowadzą do niepełnosprawności człowieka.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom głównie z powodu:

- 1) ubóstwa,
- 2) sieroctwa,
- 3) bezdomności,
- 4) bezrobocia,
- 5) niepełnosprawności,

- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- 7) przemocy w rodzinie,
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 13) alkoholizmu i narkomanii,
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ograniczenie wymienionych powodów przyznawania pomocy społecznej, które stanowią również problemy społeczne (z wyłączeniem pkt 1) w znaczny sposób wpłynęłyby na zmniejszenie ubóstwa, które niestety dotyka w powiecie sławieńskim wiele rodzin. Dane zawarte w opracowaniu obejmują tylko środowiska, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej.

W związku z koniecznością realizacji zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie lokalnym jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także koniecznością wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, niezbędne jest profesjonalne i systemowe diagnozowanie problemów w skali powiatu, opracowanie założeń jego polityki społecznej oraz przystosowanie istniejącej infrastruktury pomocowej do minimalizowania negatywnych skutków przemian społeczno - gospodarczych oraz do wspomagania mechanizmów przystosowania społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sławieńskim jest spójna z „Sektorowym Programem Operacyjnym Rozwoju Zasobów Ludzkich”, „Strategią Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do roku 2015”. Dzięki strategii będzie możliwe zaplanowanie rozwoju różnych obszarów polityki społecznej i racjonalne podejmowanie działań na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców naszego powiatu.

W niniejszym dokumencie znalazły się takie obszary problemowe jak: bezrobocie, pomoc społeczna, obszar przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz obszar do spraw wspierania osób niepełnosprawnych.

Do podstawowych zadań Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy:

- 1) diagnoza problemów społecznych w powiecie (zebranie informacji na temat sytuacji społecznej w powiecie sławieńskim),
- 2) analiza otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego oraz szans i zagrożeń głównych obszarów problemowych polityki społecznej,
- 3) wskazanie misji i wizji polityki społecznej,
- 4) ustalenie dla obszarów problemowych celów strategicznych i operacyjnych oraz działań niezbędnych do realizacji tych celów.

Dla powodzenia realizacji całej strategii istotne znaczenie ma etap wdrożenia na poziomie powiatu oraz monitoring i ocena sposobu wdrażania strategii, które są jej częścią składową. Zapewnienie zgodności efektów końcowych z przyjętymi założeniami będzie możliwe tylko wówczas, gdy cały proces realizacji strategii będzie monitorowany.

Należy zaznaczyć, że w strategii zakłada się, że jest ona dokumentem elastycznym, poddającym się zmianom i aktualizacjom. Praca nad nią jest zadaniem ciągłym i otwartym ze względu na szybko zmieniającą się rzeczywistość społeczną.

1.2. Harmonogram prac przy opracowywaniu strategii powiatowej w zakresie polityki społecznej

Zarządzeniem Starosty Sławieńskiego Nr 3/2005 z dnia 4 lutego 2005r. powołano wieloosobowy zespół roboczy do spraw opracowania projektu Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Ze względu na specyfikę przedmiotu strategii w zakresie polityki społecznej do składu zespołu zaproszono specjalistów w dziedzinie pracy socjalnej i organizacji pomocy społecznej, kadre kierowniczą wybranych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, ekspertów w dziedzinie rynku pracy i uzależnień, przedstawicieli administracji samorządowej i organizacji pozarządowych, eksperta zewnętrznego z Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku.

Przewodniczącym zespołu roboczego został Etatowy Członek Zarządu **Pan Jacek Ścigala**, natomiast koordynatorem zewnętrznym wykładowca Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku **Pan dr Wiesław Lesner**.

Na pierwszym spotkaniu zespół roboczy został podzielony na cztery następujące zespoły:

1. Zespół do spraw pomocy społecznej:

- **Andrzej Olencki** Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławnie
- **Waldemar Wieczorek** Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie
- **Zdzisława Kubiak** Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malechowie
- **Krystyna Ślebioda** Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Postominie
- **Elżbieta Gawęda** Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławnie
- **Ewa Szymczak** Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie.

2. Zespół do spraw przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu:

- **Małgorzata Maciuk -Radawiec** Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie
- **Urszula Góral** Starszy Referent Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie
- **Ryszard Sobczak** Dyrektor Pogotowia Opiekuńczego w Sławnie
- **Urszula Jarzębska** Dyrektor Domu Dziecka im. Janusza

- **Maria Mikołajewska** Korczaka w Darłowie
Dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej
w Sławnie
- **Maria Poprawska** Prezes Fundacji „Rodzina”
- **Maria Lewandowska** Przewodnicząca Miejskiej Komisji Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych w Sławnie

3. Zespół do spraw wspierania osób niepełnosprawnych:

- **Małgorzata Byrzykowska** Naczelnik Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych
Starostwa Powiatowego w Sławnie
- **Iwona Bogusławska** Starszy Referent Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Sławnie
- **Elżbieta Bronowicka**
- **Stawicka** Kierownik Warsztatów Terapii Zajęciowej
w Sławnie
- **Marzena Górzyńska** Prezes Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych
ich Rodzin i Przyjaciół w Darłowie
- **Stefan Czerwiński** Sekretarz Koła Terenowego Polskiego Związku
Głuchych w Sławnie.

4. Zespół do spraw bezrobocia:

- **Józef Koprowicz** Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie
- **Jan Franas** Przewodniczący Komisji Zdrowia i Spraw Społecznych
Rady Powiatu w Sławnie
- **Danuta Maderska** Inspektor w Wydziale Zdrowia i Spraw Społecznych
Starostwa Powiatowego w Sławnie
- **Edmund Burzyński** Pełnomocnik Starosty Sławieńskiego ds. współpracy
z organizacjami pozarządowymi
- **Marzena Zasada** Podinspektor w Samodzielnym referacie Rozwoju
Powiatu Starostwa Powiatowego w Sławnie.

Zespół roboczy przystąpił do pracy nad opracowywaniem strategii według harmonogramu działań, który przedstawiał się następująco:

1. Spotkanie organizacyjne.
2. Omówienie stanu obecnego oraz kierunków rozwoju polityki społecznej.
3. Określenie misji i wizji oraz analiza SWOT.
4. Formułowanie celów strategicznych i operacyjnych oraz zasad kontroli realizacji i promocji strategii.
5. Omówienie Projektu Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
6. Skierowanie projektu strategii do gmin w celu zaopiniowania.
7. Omówienie ewentualnych uwag.
8. Skierowanie do zaopiniowania projektu przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych, Komisję Zdrowia i Spraw Społecznych Rady

Powiatu w Sławnie.

9. Skierowanie pod obrady Rady Powiatu w Sławnie w celu zatwierdzenia dokumentu.

II. Diagnoza społeczna oraz kierunki rozwoju polityki społecznej powiatu sławieńskiego

2.1. Charakterystyka demograficzna powiatu

W 1999r. po reformie administracyjnej kraju został utworzony powiat sławieński. Jego powierzchnia wynosi 1044 km² co plasuje go w rankingu powiatów ziemskich województwa zachodniopomorskiego na dwunastym miejscu. Powiat sławieński tworzą cztery gminy (Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno) oraz dwa miasta Darłowo i Sławno.

Według danych GUS na dzień 30 kwietnia 2005r. w powiecie zamieszkiwało 59.679 osób. Najwięcej ludności zamieszkuje w mieście Darłowo – około 15.480 osób, a najmniej w gminie Malechowo – 6.744 osoby.

Powiat leży na pograniczu województw zachodniopomorskiego i pomorskiego. Jest mniej więcej równo oddalony od miast wojewódzkich oraz od Koszalina i Słupska -głównych miast regionu Pomorza Środkowego.

Powiat sławieński jest położony w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego na Wysoczyźnie Sławieńskiej. Północną granicę powiatu stanowi 44 km. pas wybrzeża będący jednocześnie morską granicą RP.

Powiat sławieński posiada nizinno – pagórkowate ukształtowanie terenu, ze znaczną ilością użytków rolnych, terenów lesistych i wód. Ponad połowę ogółu powierzchni obszaru, bo aż 56,6 % stanowią użytki rolne, lasy mieszane z przewagą iglastych -28,06 %, a wody 5,3 % powierzchni, tj. 5.319 ha.

Należy podkreślić, iż posiada on charakter rolniczo – spożywczy z przewagą rolniczego, a w pasie nadmorskim turystyczno – wczasowy.

Rolnictwo, przemysł przetwórczy, spożywczy, lekki i rybołówstwo stanowią największy udział w gospodarce powiatu. Cenny jest również dostęp do morskiej linii brzegowej oraz istnienie szeregu naturalnych zbiorników wodnych.

Ponadto powiat charakteryzuje się zróżnicowanymi krajobrazami oraz odpowiednimi warunkami do rozwijania się turystyki i wypoczynku.

2.2. Rynek pracy w powiecie sławieńskim w latach 2002 – 2004

Rok 2004 był rokiem trudnym dla publicznych służb zatrudnienia, działały one bowiem na podstawie dwóch ustaw, ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 roku oraz ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która weszła w życie 1 czerwca 2004 roku.

Nowe ustawodawstwo jest jednym z elementów aktywnej polityki Ministerstwa Gospodarki i Pracy w zwalczaniu bezrobocia i oczekuje się, że w znacznym stopniu wpłynie na zmianę sytuacji na rynku pracy.

Jednym z ważniejszych działań Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie -instytucji wykonującej w imieniu powiatu zadań w zakresie polityki rynku pracy - jest łagodzenie skutków istniejącego bezrobocia, szczególnie poprzez aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, które to ukierunkowane były na współpracę z podmiotami gospodarczymi, samorządami lokalnymi i jednostkami szkolącymi w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych. PUP w Sławnie wykorzystywał uzyskane oferty pracy, kierował do zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, odbycia staży, na szkolenia i przekwalifikowania. Przyznawane były bezrobotnym jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej w formie pożyczek i dotacji, jak również udzielono pracodawcom refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych. Realizowano zadania z zakresu udziału w sieci EURES.

W roku 2004 PUP w Sławnie po raz pierwszy przygotował wnioski o finansowanie Projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego. Przystąpienie do procesu aplikowania o środki unijne wymagało spełnienia wielu kryteriów brzegowych. Niejednokrotnie niezbędny był udział oraz wsparcie zarówno publicznych jak i niepublicznych instytucji wdrażających aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, sektora samorządowego, pozarządowego i instytucji biznesowych.

POZIOM I STOPA BEZROBOCIA

Tabela 1

Rok	Ilość bezrobotnych na koniec roku	Stopa bezrobocia	Napływ do bezrobocia	Odpływ z bezrobocia	Bezrobotni według płci	
					kobiety	mężczyźni
2002	9.151	36,6	6.446	6.464	4.811	4.340
2003	8.771	39,0	7.247	7.627	4.600	4.171
2004	8.214	37,4	7.014	7.571	4.336	3.878

Sytuacja na sławieńskim rynku pracy nadal daleka jest od oczekiwań społeczeństwa, nie mówiąc już o standardach europejskich. Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2004 roku wynosiła 37,4 %. Pod tym względem jesteśmy niestety w czołówce powiatów województwa zachodniopomorskiego.

W latach 2002 – 2004 nastąpił wyraźny spadek liczby bezrobotnych. Na koniec roku 2002 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sławnie zarejestrowanych było 9.151 osób, w 2003 r. o 380 mniej, tj. 8.771 osób, natomiast w 2004 r. 8.214 osób, tj. o 937 mniej w porównaniu z rokiem 2002. Zmniejszenie bezrobocia nastąpiło we wszystkich miastach i gminach powiatu.

Bezrobotne kobiety, to ponad połowa zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiecie. Na koniec roku 2002 bezrobotne kobiety stanowiły 52,6 % ogółu, tj. 4.811 osób, w 2003r.- 4.600 (52,4 %) a w 2004r. - 4.336 (52,8 %). W ciągu ostatniego roku nastąpił większy przyrost bezrobotnych kobiet.

BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU

Tabela 2

Rok	Ilość bezrobotnych na koniec roku	15-17 lat		18-24 lat		25-34 lat		35-44 lat		45-54 lat		55 i więcej	
		ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
2002	9.151	0	0	1.999	21,9	2.483	27,1	2.280	24,9	2.131	23,3	258	2,8
2003	8.771	0	0	1.794	20,5	2.354	26,8	2.085	23,8	2.216	25,3	322	3,7
2004	8.214	0	0	1.811	22,0	2.035	24,8	1.816	22,1	2.189	26,6	363	4,4

Bezrobotni zarejestrowani w PUP należą do ludzi młodych, a w wieku mobilnym (do 44 lat) było w 2002 r. 6.762 osób, tj. 73,9 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, w 2003 r. - 6233 (71,1 %), 2004 r. - 5.662 (68,9%).

BEZROBOTNI WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA

Tabela 3

Rok	Ilość bezrobotnych na koniec roku	Wyższe		Policealne i średnie zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Zasadnicze zawodowe		Gimnazjalne i poniżej	
		ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
2002	9.151	173	1,9	1.361	14,9	599	6,5	3.287	35,9	3.731	40,8
2003	8.771	163	1,9	1.328	15,1	607	6,9	3.338	38,1	3.634	41,4
2004	8.214	180	2,2	1.324	16,1	646	7,9	2.771	33,7	3.293	40,1

Największą populacją bezrobotnych były osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym. Grupa ta w 2002 r. stanowiła 7.018 osób, tj. 76,7% ogółu bezrobotnych, w 2003 r. 6.673 osób, tj. 72,0%, w 2004 r. 6.064 osób, tj. 73,8% ogółu bezrobotnych. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż bezrobocie w dużym stopniu zaczyna także dotyczyć osób o wysokich kwalifikacjach. Liczba osób z wykształceniem średnim i wyższym ciągle wzrasta.

BEZROBOTNI WEDŁUG STAŻU PRACY

Tabela 4

Rok	Ilość bezrob. na koniec roku	Do 1 roku		1-5 lat		5-10 lat		10-20 lat		20-30 lat		30 lat i więcej		Bez stażu	
		ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
2002	9.151	1.012	11,1	2.159	23,6	1.576	17,2	1.765	19,3	1.218	13,3	82	0,9	1.339	14,6
2003	8.771	950	10,8	2.069	23,6	1.521	17,3	1.691	19,3	1.210	13,8	98	1,1	1.232	14,0
2004	8.214	923	11,2	1.854	22,6	1.358	16,5	1.563	19,0	1.108	13,5	101	1,2	1.307	15,9

Długotrwale bezrobotni, tzn. osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, w końcu grudnia 2002 r. stanowili 53,5% ogółu bezrobotnych, tj. 4.900 osób, w końcu roku 2003r. 4.479 osób - 51,1% ogółu, w 2004 r. - 4.070 osób, tj. 49,5% ogółu bezrobotnych. Ilość osób bezrobotnych ze względu na staż pracy utrzymuje się w poszczególnych kategoriach na stałym poziomie, a różnice z trzech lat nie przekraczają dwóch punktów procentowych.

Niektóre grupy bezrobotnych wymagają szczególnego wsparcia ze względu na ich miejsce zamieszkania, jak i status społeczny.

WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH

Tabela 5

Rok	Ilość bezrobotnych na koniec roku	Bezrobotni zamieszkali na wsi		Bezrobotni bez prawa do zasiłku		Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy		Bezrobotni niepełnosprawni	
		ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
2002	9.151	4.863	53,1	7.142	78,0	594	6,5	143	1,6
2003	8.771	4.725	53,9	6.937	79,1	404	4,6	112	1,3
2004	8.214	4.366	53,1	6.553	79,8	282	3,4	149	1,8

Pozytywnym zjawiskiem jest odnotowany w ostatnim roku spadek liczby bezrobotnych wśród mieszkańców wsi. W końcu grudnia 2004 r. bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 4.366 osób stanowili 53,1 % ogółu bezrobotnych, w 2003 r. - 4.725 (53,9 %), w 2002 r. - 4.863 (53,1 %).

Z roku na rok rośnie jednak liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku.

W 2002 r. takich osób było 7.142 i stanowili oni 78,0 % ogółu zarejestrowanych. W 2003 r. 6.937 osób (79,1 %), natomiast w 2004 r. - 6.553 osób, co stanowi 79,8 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Należy spodziewać się wzrostu osób korzystających z pomocy społecznej.

Zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w roku 2002 było 143, w tym 81 kobiet. Natomiast w 2003 r. - 112 osób, w tym 57 kobiet, zaś w roku 2004 – 149 osób, w tym 73 kobiety.

2.2.1. Formy aktywizacji bezrobotnych

▪ Oferty pracy

Jednym z zadań Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia jest pozyskiwanie niesubsydiowanych miejsc pracy dla osób bezrobotnych. W roku 2002 PUP w Sławnie pozyskał 1.428 ofert pracy, wśród których 907 to oferty pracy niesubsydiowanej, z tego :

- 128 ofert pracy stałej,
- 779 ofert pracy sezonowej i krótkookresowej.

Dla osób niepełnosprawnych wpłynęło 47 ofert pracy.

W 2003 r. nastąpił wzrost ilości ofert pozyskanych przez PUP w Sławnie. Pozyskano 2.276 ofert pracy, wśród których 954 to oferty pracy niesubsydiowanej, z tego:

- 85 ofert pracy stałej,
- 869 ofert pracy sezonowej i krótkookresowej.

Dla osób niepełnosprawnych wpłynęło 29 ofert pracy.

W 2004r. pozyskano 1.741 ofert pracy, wśród których 1.324 to oferty pracy niesubsydiowanej, z tego:

- 198 ofert pracy stałej,
- 1.126 ofert pracy sezonowej i krótkookresowej.

Dla osób niepełnosprawnych wpłynęły 84 oferty.

▪ **Szkolenia i przekwalifikowania**

Szkolenia w rozbiciu na poszczególne gminy

Tabela 6

Lp.	Gmina/Miasto	Ilość osób skierowanych na szkolenia		
		2002 r.	2003 r.	2004 r.
1.	Miasto Sławno	20	69	85
2.	Gmina Sławno	7	51	72
3.	Miasto Darłowo	17	41	145
4.	Gmina Darłowo	8	24	61
5.	Gmina Postomino	2	23	13
6.	Gmina Malechowo	6	24	20
	Ogółem	60	232	396
Średni koszt przeszkolenia 1 osoby		1.047 zł	1.427 zł	1.076 zł.

Rok 2002

Na szkolenia i przekwalifikowania skierowano 60 osób. Szkolenie ukończyło 87 osób, w tym 27 osób z roku 2001. Pracę po szkoleniu podjęło 36 osób.

Rok 2003

Na szkolenia i przekwalifikowania skierowano 232 osoby bezrobotne. Szkolenia ukończyły 202 osoby. Pracę po szkoleniu podjęły 124 osoby.

Rok 2004

Na szkolenia i przekwalifikowania skierowano 396 osób bezrobotnych. Szkolenia ukończyło 426 osób, w tym 30 osób kontynuujących szkolenia z roku 2003. Pracę po szkoleniu podjęło 95 osób.

Z zestawienia danych wynika, że tą formą wsparcia jest dużo większe zainteresowanie w ośrodkach miejskich powiatu sławieńskiego.

▪ **Poradnictwo zawodowe**

W zakresie poradnictwa zawodowego udzielono:

Rok 2002

- 89 porad indywidualnych , w tym 51 dla kobiet,
- 9 porad grupowych dla 82 osób, w tym dla 59 kobiet,
- informacji zawodowych dla 290 osób, w tym dla 150 kobiet.

Rok 2003

- 217 porad indywidualnych , w tym 56 dla kobiet,
- 3 porady grupowe dla 30 osób, w tym dla 19 kobiet,
- informacji zawodowych dla 692 osób, w tym dla 298 kobiet.

Rok 2004

- 280 porad indywidualnych, w tym 140 dla kobiet,
- informacji zawodowych dla 480 osób, w tym dla 278 kobiet,
- 5 grupowych informacji zawodowych dla 70 osób, w tym dla 49 kobiet.

Problemy, z którymi najczęściej zgłaszały się osoby bezrobotne do doradcy zawodowego, dotyczyły głównie możliwości przekwalifikowania, podwyższenia kwalifikacji oraz niedostosowania zawodowego. Podczas porad udzielano informacji o lokalnym rynku pracy, możliwościach i technikach poszukiwania pracy, planowania kariery

zawodowej. Absolwentów szkół informowano, z jakich form pomocy ze strony Urzędu Pracy mogą skorzystać przy poszukiwaniu pierwszego zatrudnienia, omawiano również sposoby poszukiwania zatrudnienia. Problemy poszczególnych klientów rozważano podczas indywidualnych rozmów doradczych, w czasie których układano indywidualny plan działania. Zastanawiano się, z jakich form aktywizacji chcieliby skorzystać - staże, szkolenia, jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej itp.

▪ **Aktywizacja zawodowa młodzieży do 25 roku życia oraz absolwentów szkół wyższych do 27 roku życia**

W nowej ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy termin absolwent został zastąpiony pojęciem bezrobotnego do 25 roku życia. Dzięki tej zmianie z różnych form aktywizacji zawodowej może skorzystać zdecydowanie więcej młodych ludzi. Przykładem „większej dostępności” są staże. Do tej pory regulacje prawne pozwalały na odbywanie staży finansowanych przez urzędy pracy jedynie absolwentom. Od 1 czerwca 2004 r. z tej formy aktywizacji mogą skorzystać wszystkie osoby bezrobotne do 25 roku życia. Ustawa przewiduje również możliwość skorzystania ze staży osobom powyżej 25 roku życia (do 27 roku życia). Osoby te mogą zostać skierowane na staż w okresie 12 miesięcy od ukończenia wyższej uczelni.

Rok 2002

Aktywizacją zawodową (staże, szkolenia, refundacje, prace interwencyjne, pożyczki i stypendia) objęto 283 absolwentów. Podpisano 43 umowy z pracodawcami na zatrudnienie 46 absolwentów w ramach refundacji.

Na aktywizację zawodową absolwentów wydano łącznie 508.806 zł.

Rok 2003

Aktywizacją zawodową objęto 538 absolwentów. Podpisano 23 umowy z pracodawcami na zatrudnienie 26 absolwentów w ramach refundacji.

Na aktywizację zawodową absolwentów wydano łącznie 1.314.885 zł.

Rok 2004

Aktywizacją zawodową (staże, szkolenia, refundacje, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, nowe miejsca pracy w ramach doposażenia stanowisk pracy) objęto 919 osób do 25 roku życia, a w przypadku staży absolwentkich - do 27 roku życia.

Aktywizacja młodzieży to przede wszystkim staże zawodowe. W 2004 roku podpisano 95 umów o odbywanie staży dla 149 osób. Ponadto kontynuowane były umowy zawarte w 2003 r. dla 523 osób. Łącznie ze staży zawodowych w 2004 r. skorzystało 672 młodych ludzi, z tego zatrudnienie uzyskało 169 osób. Na aktywizację zawodową młodzieży wydano łącznie 2.378.900 zł.

▪ **Prace interwencyjne**

Zatrudnienie przy pracach interwencyjnych w podziale na gminy

Tabela 7

Lp.	Miasto/Gmina	Ilość osób zatrudnionych w latach		
		2002	2003	2004
1.	Miasto Sławno	76	166	53
2.	Gmina Sławno	61	81	16
3.	Gmina Postomino	52	61	6
4.	Miasto Darłowo	43	84	34
5.	Gmina Darłowo	18	66	41
6.	Gmina Malechowo	15	71	22
	Razem	265	529	172

Rok 2002

Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie podpisał 102 umowy na organizację prac interwencyjnych współpracując z 60 zakładami. Do prac interwencyjnych skierowanych zostało ogółem 265 osób. Po zakończeniu tych prac interwencyjnych na stałe zatrudniono 109 osób, tj. 41,1 % ogółu bezrobotnych.

Refundacja na organizację prac interwencyjnych dla 265 osób wyniosła - 405.300 zł.

Rok 2003

Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie podpisał 229 umów na organizację prac interwencyjnych współpracując z 157 zakładami. Do prac interwencyjnych skierowanych zostało ogółem 529 osób. Po zakończeniu tych prac na stałe zatrudniono 254 osoby, co stanowi 48,0 % ogółu skierowanych.

Refundacja na organizację prac interwencyjnych dla 529 osób wyniosła - 880.980 zł.

Rok 2004

Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie podpisał 87 umów na organizację prac interwencyjnych, współpracując z 72 zakładami.

Do prac interwencyjnych zostały skierowane 172 osoby. Po zakończeniu prac interwencyjnych na stałe zatrudniono 127 osób, co stanowi 73,8% ogółu skierowanych.

W 2004 roku prace interwencyjne finansowane były z Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, łącznie refundacja dla 172 osób wyniosła 474.800 zł. (z tego FP 147 osób - 407.730 zł, EFS 25 osób - 67.070 zł).

Zmniejszone zainteresowanie pracodawców organizacją prac interwencyjnych w roku 2004 to wynik zmian, jakie wprowadziła nowa ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz wejście Polski do Unii Europejskiej.

Szczegółowe warunki udzielania pomocy publicznej określa Rozporządzenie Komisji Wspólnoty Europejskiej nr 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu Wspólnoty Europejskiej w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia (Dz. Urz. WE1337 z 13.12.2002 r.).

W art. 4 ust. 4 przedstawione są warunki odnoszące się do zatrudnienia i tak:

- a) utworzone miejsca pracy muszą stanowić wzrost netto liczby pracowników w porównaniu ze średnią z ostatnich 12 miesięcy,
- b) utworzone miejsca pracy będzie utrzymywane przez minimalny okres trzech lat lub dwóch w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw,
- c) nowo zatrudnieni pracownicy w wyniku tworzenia miejsc pracy są osobami, które wcześniej nigdy nie pracowały, straciły pracę lub są w trakcie

wypowiedzenia pracy.

Z tego też względu większość podmiotów gospodarczych zrezygnowało z organizacji prac interwencyjnych.

▪ **Roboty publiczne**

Zatrudnienie przy robotach publicznych w podziale na gminy

Tabela 8

Lp.	Miasto/Gmina	Ilość osób zatrudnionych w latach		
		2002	2003	2004
1.	Miasto Sławno	29	54	13
2.	Gmina Sławno	6	2	5
3.	Gmina Postomino	13	73	2
4.	Miasto Darłowo	17	38	16
5.	Gmina Darłowo	37	56	0
6.	Gmina Malechowo	9	34	0
	Razem	111	257	36

Rok 2002

Zawarto 12 umów z 8 zakładami na organizację robót publicznych. Do robót publicznych skierowano 111 bezrobotnych. Po zakończeniu robót publicznych 2 osoby zatrudniono na stałe. Refundacja na roboty publiczne wyniosła - 169.500 zł.

Rok 2003

Zawarto 38 umów z 10 zakładami na organizację robót publicznych. Do robót publicznych skierowano 257 bezrobotnych. Po zakończeniu robót publicznych 1 osobę zatrudniono na stałe. Refundacja na roboty publiczne wyniosła - 564.490 zł.

Rok 2004

Zawarto umowę z 1 zakładem pracy na organizację robót publicznych dla 5 osób. Do robót publicznych skierowano 36 bezrobotnych. Po zakończeniu robót publicznych 1 osobę zatrudniono na stałe. Refundacja na roboty publiczne wyniosła - 152.400 zł.

Organizacja robót publicznych określona została przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001), ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.) oraz rozporządzeniami do tych ustaw wydanymi przez Ministra Gospodarki i Pracy :

- z dnia 13 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (Dz. U. Nr 161, poz. 1683),
- z dnia 24 listopada 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu i trybu organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne (Dz. U. Nr 257, poz. 2576),

Przedstawione przepisy szczegółowo określają krąg podmiotów uprawnionych do organizowania robót publicznych, wskazując jednocześnie te, które nie mają takich uprawnień. Podają też grupy osób, które mogą uzyskać zatrudnienie lub wsparcie w ramach robót publicznych. Tak uszczegółowione przepisy spowodowały w 2004 r. mniejsze zainteresowanie tą formą aktywizacji bezrobotnych.

- **Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów wyposażenia i wyposażania stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego**

Nowa ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynków pracy, zniósła zapisy pozwalające osobom bezrobotnym starać się o pożyczki na własną firmę. Element ten został zastąpiony bezzwrotnymi dotacjami na rozpoczęcie działalności gospodarczej, dodatkowo uzupełniony o możliwość refundacji kosztów na pomoc prawną, konsultacje i doradztwo dotyczące podjęcia działalności gospodarczej. Nowa ustawa daje również możliwość pomocy pracodawcy, który poniósł koszty wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, pod warunkiem jego zatrudnienia przez okres, co najmniej 12 miesięcy w pełnym wymiarze czasu pracy.

Rok 2002

Udzielono 11 pożyczek na podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej na kwotę 138.800 zł.

Na utworzenie dodatkowych 13 miejsc pracy udzielono 4 pożyczki na kwotę 260.000 zł.

Rok 2003

Udzielono 16 pożyczek na podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej na kwotę 251.000 zł.

Na utworzenie dodatkowych 3 miejsc pracy udzielono 2 pożyczki na kwotę 60.000 zł.

Rok 2004

Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie podpisał 13 umów przyznając jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej na łączną kwotę 136.900 zł oraz 23 umowy na refundację pracodawcom kosztów wyposażenia i wyposażenia stanowisk pracy dla skierowanych 33 bezrobotnych na kwotę 219.100 zł.

Środki finansowe przyznawane jednorazowo na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundację pracodawcom kosztów wyposażenia i wyposażenia stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych pochodziły z Europejskiego Funduszu Społecznego pozyskane na realizację dwóch projektów: *Perspektywy dla młodzieży* oraz *Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia*.

2.2.2. Przedsięwzięcia pobudzające aktywność gospodarczą

Celem przedsięwzięć pobudzających aktywność gospodarczą na obszarze powiatu sławieńskiego jest stworzenie podstaw dla koordynowania i wdrażania działań wpływających na rozwój gospodarczy powiatu (miast i gmin) oraz ograniczanie skali bezrobocia. O powodzeniu realizacyjnym przesądzi stopień realności przyjętych problemów, a przede wszystkim współdziałanie wszystkich partnerów rynku pracy, administracji, samorządów, pracodawców, związków zawodowych oraz organizacji i instytucji pozarządowych.

Rozwój przedsiębiorczości to tworzenie stabilnej bazy dla nowopowstających podmiotów gospodarczych, w tym także samozatrudnienia. Decydujący wpływ będą miały tutaj zmiany systemowe podatku na bardziej przyjazne w powstawaniu firm, oraz wsparcie instytucji otoczenia biznesu zapewniających dostęp do wiedzy (szkolenia, doradztwo, informacja gospodarcza).

Można wyróżnić następujące przedsięwzięcia pobudzające aktywność gospodarczą na obszarze powiatu sławieńskiego:

- **Inkubator Przedsiębiorczości**, który powstał z inicjatywy samorządu powiatowego oraz lokalnych przedsiębiorców. Celem działalności Inkubatora jest pomoc osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej oraz bezrobotnym z terenów wiejskich w powiększaniu i wykorzystaniu ich potencjału w odpowiedzi na nowe możliwości gospodarcze i potrzeby rynku pracy poprzez :
  - dostarczenie małym i średnim firmom odpowiedniej do ich potrzeb powierzchni na działalność gospodarczą, obsługi biurowej (fax, ksero, bindowanie) oraz usług wspierających, jak doradztwo i informacja.
- **Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości**
Celem funkcjonowania Ośrodka jest stworzenie warunków dla lokalnej przedsiębiorczości oraz stymulowanie rozwoju lokalnego poprzez między innymi :
  - konsultacje i doradztwo w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,
  - doradztwo w zakresie szkoleń dla dorosłych i młodzieży.
- **Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości**, którego zadaniem jest:
  - udzielanie pożyczek,
  - udzielanie wszechstronnej pomocy w przygotowaniu wniosków pożyczkowych i biznes planów,
  - monitorowanie stanu finansowego i stały nadzór nad podmiotami korzystającymi z usług,
  - doradztwo finansowe.
- **Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych i Przedsiębiorczości**
Celem stowarzyszenia jest:
  - wspomaganie przedsiębiorczości na terenie powiatu,
  - podejmowanie działań w kierunku ograniczania bezrobocia,
  - popularyzowanie osiągnięć w zakresie zarządzania małymi i średnimi przedsiębiorstwami,
  - działania na rzecz adaptacji małych i średnich przedsiębiorstw do warunków wolnorynkowych,
  - pomoc osobom rozpoczynającym samodzielną działalność gospodarczą w jej uruchomieniu, stworzenie systemu wsparcia finansowego dla małych przedsiębiorstw.

2.2.3. Problemy sławieńskiego bezrobocia oraz kierunki jego łagodzenia

Powiat sławieński pod względem zatrudnienia jest mało atrakcyjny dla ludzi młodych i wykształconych. Największe zakłady w powiecie takie jak: Zakłady Drzewne „POLDAN”, „ABWood” Sp. z o. o. , Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowo - Handlowe „ALWA”, Przetwórnia Ryb Morskich „SOLMAR”, Fabryka Przetworów Rybnych „MIESZKO”, Przedsiębiorstwo „HYDROGEOBUDOWA”, Powszechna Spółdzielnia Spożywców „SPOŁEM” potrzebują pracowników z wykształceniem

zasadniczym zawodowym. Brak jest propozycji pracy dla ludzi z wykształceniem średnim, z ponadgimnazjalnym i wyższym.

Z dotychczasowych obserwacji wynika, że przyczynami małej atrakcyjności powiatu dla inwestorów są:

- brak uchwalonych planów zagospodarowania przestrzennego (w przypadku pojawienia się inwestora, wydłuża się okres uzyskania zgody na prowadzenie odpowiedniej działalności),
- brak przygotowania na przyjęcie inwestorów z powodu nieuzbrojonego terenu,
- mała elastyczność w zwalnianiu inwestorów z podatków lokalnych (obserwuje się stosowanie ulg dla dużych zakładów) - małe nakłady na infrastrukturę (zły stan dróg),
- problemy związane z ochroną środowiska naturalnego.

Ponadto 80% podmiotów gospodarczych na terenie powiatu tworzy działalność handlową i usługową typowo rodzinną, pozostałe 20% to zakłady produkcyjne dające szansę zatrudnienia innym osobom bezrobotnym. Ważnym czynnikiem dla dobrze zorganizowanej i efektywnej pracy jest zwiększenie udziału osób pracujących w populacji osób w wieku aktywności zawodowej.

Uwagi i spostrzeżenia zgłaszane przez samorządy lokalne (wójtów i burmistrzów w grupach tematycznych):

➤ W zakresie właściwego wykorzystania środków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu (szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, staże absolwenckie, dotacje):

- organizowanie szkoleń tylko w zakresie niezbędnym, wynikającym z możliwości zatrudnienia,
- szkolenie nie tylko dla osób bezrobotnych, ale również uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- ilość środków na ten cel winna mieć tendencję wzrostową, stosownie do potrzeb podmiotów gospodarczych w zatrudnieniu ludzi przeszkolonych,
- zwiększenie udziału środków FP w kosztach jednego etatu kalkulacyjnego (zwiększenie poziomu refundacji przy robotach publicznych) przy skierowaniu do prac interwencyjnych,
- warunki przekazywania środków na roboty publiczne powinny być łagodniejsze, podobnie warunki przyznawania pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W warunkach bezrobocia strukturalnego pożyczka powinna mieć charakter bezzwrotnej dotacji,
- dotacja przyznawana na utworzenie nowych miejsc pracy powinna umożliwiać wykorzystanie tych pieniędzy na wyposażenie stanowisk pracy (podobnie jak w przypadku środków PFRON),
- w ramach robót publicznych powinna mieć miejsce poprawa struktury gminnej (oczyszczalnie ścieków, wysypiska, poprawa komunikacji, łączności (telefonizacja) i jakości dróg),
- wspomaganie inwestowania w agroturystykę (powstawanie sieci punktów usługowo-handlowych),
- kontynuowanie działalności spółki wodnej jako instytucji mającej znaczący wpływ na rozwój sławieńskiego rolnictwa,
- wspieranie tworzenia bazy przetwórczej inwestorów produkujących zdrową żywność.

➤ W zakresie możliwości rozwoju małych i średnich firm w gminie (mieście) oraz wspierania ich przez Fundusz Pracy:

- wspieranie rozwoju infrastruktury miejskiej (gminnej) w celu przygotowania terenów dla aktywnych inwestorów,
- wspieranie przedsięwzięć zmierzających do zagospodarowania wolnego majątku budynków, budowli,
- opracowanie katalogu firm i rozpropagowanie ich uczestnictwa w realizacji programów specjalnych przy znacznym udziale samorządów.

➤ W zakresie zmian w kierunkach kształcenia zawodowego pod potrzeby rynku pracy oraz zwiększenia możliwości kształcenia dorosłych:

- wspieranie utworzenia filii uczelni wyższych,
- rozszerzenie profilu kształcenia w szkołach średnich o przetwórstwo i obróbkę drewna,
- uruchomienie przetwórstwa rolnego dla potrzeb przyszłych gospodarstw farmerskich,
- prowadzenie badań ankietowych, wśród wszystkich przedsiębiorców i dyrektorów szkół dotyczących pożądaných kierunków kształcenia młodzieży i dorosłych,
- rozpatrzenie możliwości utworzenia w Darłowie klasy szkoły ponadgimnazjalnej o profilu turystycznym (przy wsparciu FP),
- wsparcie finansowe szkół inwestujących w bazę komputerową i naukę języków obcych, co znacznie zwiększy potencjalne możliwości zawodowe absolwentów,
- przeszkolenie grupy bezrobotnych ze wsi w kierunku przerobu i obróbki drewna, co zwiększy szansę zatrudnienia w powstających i rozwijających się zakładach przetwórstwa drewna.

➤ Zwiększenia dostępu pracodawców do informacji o możliwościach inwestowania:

- wydanie periodyku o podstawowych informacjach dla inwestorów oraz opracowanie zasad powiatowej polityki informacyjnej,
- opracowanie wspólnej dla powiatu strony internetowej,
- rozważenie wydawania powiatowego katalogu ofert inwestycyjnych (również w wersji obcojęzycznej) - prezentacja w internecie,
- zorganizowanie bezpłatnego doradztwa prawnego i finansowego o możliwościach korzystania z ulg podatkowych i inwestycyjnych.

➤ Zachęty ekonomicznej dla nowopowstających zakładów tworzących nowe miejsca pracy :

- indywidualne rozpatrywanie możliwości określenia przywilejów (okresowych lub częściowych zwolnień) dla inwestorów.

Wszystkie samorządy postulują utworzenie Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości (z możliwością utworzenia filii gminnych) wskazując, że pozwoli to przygotować technicznie, prawnie i finansowo osoby chętne do rozpoczęcia działalności gospodarczej na własny rachunek. Będzie to miejsce identyfikacji pomysłu na działalność i przekształcenie go w projekt biznesu. Pozwoli to również na sprawdzenie osoby czy posiada wystarczające umiejętności i doświadczenie, do wdrożenia projektu. Ponadto zweryfikuje szansę powodzenia realizacji projektu stosownego biznes planu.

Z materiałów przedstawionych przez samorządy lokalne, analizy stanu bezrobocia w latach 2002-2004 oraz doświadczeń Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie z zakresu łagodzenia skutków bezrobocia wyłaniają się następujące kierunki działań:

- właściwe wykorzystanie środków Funduszu Pracy na aktywizację bezrobocia w powiecie sławieńskim,
- wspomoczenie rozwoju małych i średnich firm,
- zmiany w kierunkach kształcenia zawodowego pod potrzeby sławieńskiego rynku pracy oraz zwiększenie możliwości kształcenia dorosłych,
- dostęp inwestorów do informacji o możliwościach inwestowania w miastach i gminach powiatu sławieńskiego,
- rozwinięcie zachęt ekonomicznych dla zakładów nowopowstających, tworzących nowe stałe miejsca pracy w powiecie.

2.3. Aktualny stan pomocy społecznej i infrastruktura socjalna w powiecie sławieńskim

2.3.1. Zadania gminy

Ustawodawca dokonał podziału zadań gminy ze względu na źródło ich finansowania na zadania zlecone oraz własne, wyodrębniając zadania własne o charakterze obowiązkowym.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenia zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Do zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,

- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywanie dzieci,
- sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej, ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Dominującymi problemami społecznymi występującymi wśród mieszkańców z terenu gmin i miast powiatu sławieńskiego w latach 2002 - 2004 są:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,

- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- alkoholizm,
- narkomania.

Poza wymienionymi wyżej problemami społecznymi występują również:

- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- klęska żywiołowa lub ekologiczna,
- przemoc w rodzinie,
- przestępczość,
- ciąży nieletnich,
- brak perspektyw,
- brak mieszkań,
- brak pomocy dla młodzieży,
- kryzysy rodzinne,
- brak wartości moralnych,
- zanik więzi rodzinnych,
- choroby społeczne,
- agresja i przemoc w społeczeństwie.

Wiele problemów społecznych występujących wśród mieszkańców naszego powiatu stanowi jednocześnie powody korzystania z pomocy oferowanej przez Ośrodki Pomocy Społecznej w latach 2002 – 2004.

Niżej zamieszczone tabele przedstawiają najważniejsze przyczyny przyznawania pomocy społecznej, ujmujące podział na gminy i miasta, ilość rodzin, ilość osób w rodzinie, ilość mieszkańców miast i gmin.

Źródłem niniejszego materiału są dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej.

UBÓSTWO

Tabela 9

Lp	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkańców miast i gmina stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	446	577	431	2006	2433	1786	7090
2.	Gmina Malechowo	408	333	400	1697	1414	1656	6744
3.	Gmina Sławno	500	340	326	2436	1628	1496	8956
4.	Gmina Darłowo	447	467	319	1714	1750	1228	7742
5.	Miasto Darłowo	676	685	525	2158	2171	1604	15480
6.	Miasto Sławno	570	630	-	1819	2115	-	13667
Powiat ogółem		3047	3032	2001	11830	11511	7770	59679

Analizując ubóstwo jako powód przyznania pomocy społecznej można stwierdzić, że w ostatnim roku co 13 mieszkańców powiatu żył w niedostatku. Miasto Darłowo wyróżnia się największą ilością rodzin i osób dotkniętych tym problemem. Na przestrzeni lat 2002-2004 można zaobserwować spadek liczby rodzin dotkniętych problemem ubóstwa. Największa liczba rodzin żyjących z tym problemem wystąpiła w 2002r i wynosiła 3047 rodzin, natomiast najmniejsza w 2004r. i wynosiła 2001 rodzin.

SIEROCTWO

Tabela 10

Lp.	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkańców miast i gmina stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	16	20	13	75	78	52	7090
2.	Gmina Malechowo	-	-	-	-	-	-	6744
3.	Gmina Sławno	-	1	-	-	4	-	8956
4.	Gmina Darłowo	-	-	-	-	-	-	7742
5.	Miasto Darłowo	1	2	3	1	3	4	15480
6.	Miasto Sławno	-	-	-	-	-	-	13667
Powiat ogółem		17	23	16	76	87	56	5967

Analizując sieroctwo jako powód przyznania pomocy społecznej można stwierdzić, że najwięcej rodzin bo 22 dotkniętych tym problemem odnotowano w 2003r., natomiast najmniej w 2004 – 16 rodzin.

BEZDOMNOŚĆ

Tabela 11

Lp	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkańców miast i gmina stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	5	5	7	9	5	10	7090
2.	Gmina Malechowo	2	1	1	6	1	1	6744
3.	Gmina Sławno	2	2	-	7	7	-	8956
4.	Gmina Darłowo	-	3	1	-	3	1	7742
5.	Miasto Darłowo	14	13	26	14	14	34	15480
6.	Miasto Sławno	4	13	13	8	17	13	13667
Powiat ogółem		27	37	48	44	47	59	59679

Ilość osób bezdomnych w powiecie systematycznie wzrasta, a najbardziej dotkniętym tym problemem jest miasto Darłowo.

POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA

Tabela 12

Lp	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkańców miast i gmina stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	145	38	17	502	199	90	7090
2.	Gmina Malechowo	25	47	32	138	259	157	6744
3.	Gmina Sławno	14	58	41	78	340	215	8956
4.	Gmina Darłowo	32	7	7	147	26	26	7742
5.	Miasto Darłowo	42	43	38	179	171	162	15480
6.	Miasto Sławno	43	68	26	201	306	112	13667
Powiat ogółem		301	261	161	1245	1301	760	59679

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w 2004 roku zmalała w powiecie w stosunku do roku 2002 o 140 rodzin.

BEZROBOCIE

Tabela 13

Lp.	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkańców miast i gmin stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	366	431	318	1648	1881	1358	7090
2.	Gmina Malechowo	344	380	290	1455	1647	1234	6744
3.	Gmina Sławno	420	495	489	2055	2263	2200	8956
4.	Gmina Darłowo	418	442	333	1680	1735	1277	7742
5.	Miasto Darłowo	659	688	595	2071	2187	1842	15480
6.	Miasto Sławno	538	557	432	451	1917	1496	13667
Powiat ogółem		2745	2993	2457	9360	11630	9407	59679

Co 15 mieszkańców powiatu jest bezrobotny. W tych rodzinach dominującą przyczyną przyznania pomocy jest brak ofert pracy i możliwości przekwalifikowania. Najwięcej rodzin dotkniętych tym problemem wystąpiło w 2003 roku, a ich liczba wynosiła 2993. Największa tendencja wzrostowa zauważana jest w mieście Darłowo.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Tabela 14

Lp.	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkańców miast i gmina stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	142	148	116	569	562	407	7090
2.	Gmina Malechowo	85	95	64	315	359	243	6744
3.	Gmina Sławno	136	181	150	545	685	625	8956
4.	Gmina Darłowo	72	97	58	230	308	203	7742
5.	Miasto Darłowo	52	93	151	170	289	382	15480
6.	Miasto Sławno	142	170	163	451	517	506	13667
Powiat ogółem		629	784	702	2280	2720	2366	59679

W 2004 roku najwięcej osób niepełnosprawnych w stosunku do liczby mieszkańców korzystało z pomocy społecznej w mieście Sławno oraz gminach Postomino i Sławno.

DŁUGOTRWALA CHOROBA

Tabela 15

Lp	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkańców miast i gmina stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	101	104	86	416	426	310	7090
2.	Gmina Malechowo	154	151	95	555	577	357	6744
3.	Gmina Sławno	113	117	104	533	478	418	8956
4.	Gmina Darłowo	254	253	149	776	808	506	7742
5.	Miasto Darłowo	323	373	312	903	1044	868	15480
6.	Miasto Sławno	55	59	35	166	160	94	13667
Powiat ogółem		1000	1057	781	3349	3493	2553	59679

Długotrwała choroba jako powód przyznania pomocy jest problemem dominującym po ubóstwie i bezrobociu. Liczba osób dotkniętą długotrwałą chorobą spadła w 2004r. w stosunku do poprzedniego roku o 940 osób.

**BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA
GOSPODARSTWA DOMOWEGO**

Tabela 16

Lp.	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	126	161	120	513	740	465	7090
2.	Gmina Malechowo	326	110	110	1506	694	628	6744
3.	Gmina Sławno	191	229	192	1201	1297	1126	8956
4.	Gmina Darłowo	2	1	2	4	3	6	7742
5.	Miasto Darłowo	13	84	167	59	366	587	15480
6.	Miasto Sławno	141	145	125	604	591	511	13667
Powiat ogółem		799	730	716	3887	3691	3323	59679

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w których dominującym problemem jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na przełomie 2002-2004 ma tendencję malejącą.

ALKOHOLIZM

Tabela 17

Lp.	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkań w miastach i gminach stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	28	30	40	89	123	158	7090
2.	Gmina Malechowo	12	13	20	37	49	40	6744
3.	Gmina Sławno	6	8	4	29	25	7	8956
4.	Gmina Darłowo	1	-	-	4	-	-	7742
5.	Miasto Darłowo	77	82	109	195	224	235	15480
6.	Miasto Sławno	7	10	10	15	18	22	13667
Powiat ogółem		131	149	183	369	439	462	59679

Na przestrzeni 3 lat systematycznie wzrasta w powiecie liczba rodzin korzystających z pomocy, dla których powodem przyznania pomocy jest alkoholizm członków rodziny.

Lp.	Gminy i miasta	Ilość rodzin			Ilość osób w rodzinie			Ilość mieszkańców miast i gmina stan na 30.04.05
		2002r.	2003r.	2004r.	2002r.	2003r.	2004r.	
1.	Gmina Postomino	-	1	1	-	2	2	7090
2.	Gmina Malechowo	-	1	0	-	3	-	6744
3.	Gmina Sławno	-	0	-	-	-	-	8956
4.	Gmina Darłowo	-	-	-	-	-	-	7742
5.	Miasto Darłowo	2	5	5	8	18	14	15480
6.	Miasto Sławno	-	-	1	-	-	3	13667
Powiat ogółem		2	7	7	8	23	19	59679

Narkomania jako powód przyznania pomocy przez Ośrodki Pomocy Społecznej występuje bardzo rzadko. W 2004 roku ewidencjonowana była tylko w 3 gminach. Najwięcej takich przypadków odnotowano w mieście Darłowo.

Diagnostując problemy społeczne w powiecie, na plan pierwszy „wysuwa się” bezrobocie, które powoduje, że ludzie stają się bezradni i ubodzy. Dochodzi do przemocy w rodzinie i alkoholizmu, nasilają się choroby, które prowadzą do niepełnosprawności człowieka.

Ograniczenie wymienionych powodów przyznawania pomocy społecznej, które stanowią również problemy społeczne (z wyłączeniem tab. 9) w znaczny sposób wpłynęłoby na zmniejszenie ubóstwa, które niestety dotyka w powiecie sławieńskim wiele rodzin. Dane zawarte w opracowaniu obejmują tylko środowiska, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej.

W związku z koniecznością realizacji zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie lokalnym jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także koniecznością wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, niezbędne jest profesjonalne i systemowe diagnozowanie problemów w skali powiatu, opracowanie założeń jego polityki społecznej oraz przystosowanie istniejącej infrastruktury pomocowej do minimalizowania negatywnych skutków przemian społeczno - gospodarczych oraz do wspomagania mechanizmów przystosowania społecznego.

Z przedstawionej analizy wynika, że mieszkańcy naszego powiatu także znajdują się w trudnej sytuacji finansowej, jak również życiowej. Nie bez znaczenia są nastroje społeczne panujące wśród osób znajdujących się w trudnej sytuacji, spowodowanej bezrobociem, niskimi dochodami, długotrwałą chorobą, oraz innymi dysfunkcjami. Brak możliwości znalezienia stałej pracy, podjęcia okresowego zatrudnienia lub pracy na umowę zlecenie powoduje ogromne zniechęcenie wśród osób zwracających się o wsparcie do ośrodków pomocy społecznej.

Przedstawiona analiza dowodzi, że niezbędne jest wprowadzenie nowego modelu pomocy polegającego przede wszystkim na tworzeniu lokalnego systemu wsparcia opartego na budowaniu efektywnych, wydajnych i wyposażonych w szerokie kompetencje służb społecznych, zdolnych do rozwiązywania pogłębiających się problemów ludzkich.

2.3.2. Zadania powiatu realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie jest w powiecie podstawową instytucją mającą właściwości do wykonywania w sposób bezpośredni lub pośredni, zadań z zakresu pomocy społecznej, zarówno własnych, jak również administracji rządowej.

Centrum, będąc jednostką organizacyjną powiatowej administracji zespolonej, realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, tj. zadania realizowane przez powiat (finansowane ze środków własnych) i zadania administracji rządowej, realizowane przez powiat (finansowane ze środków budżetu państwa).

Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu z zakresu pomocy społecznej należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, którym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami,
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- 3) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym,
- 4) zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym , a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie,
- 5) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu,
- 6) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- 7) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się,
- 8) pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy,
- 9) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 10) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,

- 11) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobietami w ciąży, z włączeniem środowiskowych domów samopomocy i ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 12) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- 13) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- 14) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
- 15) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- 16) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,
- 18) sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej.

Natomiast zgodnie z art. 20 w/w ustawy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Inne zadania Centrum to :

- 1) współpraca z organami administracji rządowej i samorządowej, sądami, ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, oraz innymi instytucjami działającymi w zakresie pomocy społecznej,
- 2) współpraca z Kościołem Katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi,
- 3) zapewnianie odpowiedniego przygotowania i szkolenia osób i rodzin podejmujących się funkcji rodziny zastępczej,
- 4) wydawanie decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, należących do właściwości powiatu,
- 5) składanie radzie powiatu corocznego sprawozdania z działalności Centrum oraz przedstawianie wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Jednym z ważnych elementów pomocy społecznej jest tzw. *pomoc instytucjonalna*. Obejmuje ona usługi wykonywane przez wyspecjalizowane stacjonarne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, zapewniające całodobową i kompleksową opiekę swym mieszkańcom.

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi pomocy instytucjonalnej są domy pomocy społecznej oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze, tworzone dla osób, którym rodzina przy wsparciu ośrodka pomocy społecznej oraz wielu innych instytucji nie jest w stanie zapewnić wymaganej całodobowej bądź częściowej opieki.

2.3.2.1. Rodzinna opieka zastępcza

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, jak również dziecku niedostosowanemu społecznie, zapewnia się opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej. Rodzina zastępcza w wypełnianiu swojej funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym:

- odpowiednie warunki bytowe,
- możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego,
- możliwości zaspokojenia indywidualnych potrzeb dziecka,
- możliwości właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
- odpowiednie warunki do wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. W przypadku pilnej konieczności zapewnienia dziecku opieki zastępczej umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej jest możliwe na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, na podstawie umowy cywilnoprawnej, zawartej między rodziną zastępczą a Kierownikiem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie (działającym z upoważnienia Starosty). O zawartej umowie Centrum niezwłocznie zawiadamia sąd.

Rodziny zastępcze dzielą się na :

- spokrewnione z dzieckiem ,
- niespokrewnione z dzieckiem,
- zawodowe niespokrewnione z dzieckiem:
  - wielodzietne,
  - specjalistyczne,
  - o charakterze pogotowia rodzinnego.

Rodzinie zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka z uwzględnieniem :

- wieku dziecka,
- stanu zdrowia,
- niedostosowania społecznego, jeżeli dziecko wykazuje przejawy demoralizacji w rozumieniu przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Na wniosek rodziny zastępczej przyznawana była również jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka (np. zakup odzieży, obuwia, pościeli itp.)

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej z mocy prawa ustaje z dniem osiągnięcia przez dziecko pełnoletności.

Zasady i wysokość przyznawania wymienionych rodzajów pomocy społecznej określone zostały w ustawie o pomocy społecznej i w stosownych rozporządzeniach.

Ilość dzieci i rodzin zastępczych w powiecie sławieńskim w latach 2002 - 2004
(z podziałem na gminy i miasta).

Tabela 19

Lp.	Gminy i miasta	Ilość rodzin zastępczych w powiecie sławieńskim						Ilość dzieci w rodzinach zastępczych					
		2002	w tym rodz. niesp.	2003	w tym rodz. niesp.	2004	w tym rodz. niesp.	2002	w tym rodz. niesp.	2003	w tym rodz. niesp.	2004	w tym rodz. niesp.
1.	Gmina Postomino	7	2	6	2	6	2	8	2	7	2	7	2
2.	Gmina Malechowo	7	2	8	1	10	2	10	5	11	4	13	5
3.	Gmina Sławno	13	1	10	1	10	1	18	2	13	2	13	2
4.	Gmina Darłowo	5	1	5	1	6	3	7	2	7	2	10	6
5.	Miasto Darłowo	9	1	8	1	10	1	11	1	11	1	14	1
6.	Miasto Sławno	24	1	26	1	28	1	29	2	36	2	39	2
Ogółem		65	8	63	7	70	10	83	14	85	13	96	18

Na terenie powiatu sławieńskiego w 2002r. funkcjonowało 65 rodzin zastępczych (w tym 8 rodzin niespokrewnionych), w których przebywało 83 dzieci. Natomiast w roku 2003 ilość rodzin zastępczych wynosiła 63 (w tym 7 rodzin niespokrewnionych), a ilość dzieci wzrosła do 85.

W powiecie sławieńskim w 2004r. funkcjonowało 70 rodzin zastępczych, w których przebywało 96 dzieci, w tym:

- 60 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, w których przebywało 78 dzieci,
- 10 rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem, w których przebywało 18 dzieci.

Rodzinie zastępczej może przysługiwać również pomoc pieniężna po osiągnięciu przez dziecko pełnoletności, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęło naukę przed osiągnięciem pełnoletności, jeżeli nadal przebywa w tej rodzinie.

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodzinę zastępczą przysługuje pomoc pieniężna na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki (do ukończenia przez wychowanka 25 lat), a także pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w uzyskaniu zatrudnienia i pomoc rzeczowa na zagospodarowanie.

***Pełnoletni wychowankowie z rodzin zastępczych
w latach 2002, 2003 i 2004 w powiecie sławieńskim
(z podziałem na gminy i miasta)***

Tabela 20

Lp.	Gminy i miasta	Ilość wychowanków z rodzin zastępczych		
		2002r.	2003r.	2004r.
1.	Gmina Postomino	1	2	2
2.	Gmina Malechowo	2	1	1
3.	Gmina Sławno	5	7	8
4.	Gmina Darłowo	3	4	2
5.	Miasto Darłowo	5	7	7
6.	Miasto Sławno	9	13	12
Ogółem		25	34	32

W 2002r. pełnoletniość osiągnęło 9 dzieci i w związku z tym w roku 2003 wzrosła liczba wychowanków do 34 osób, natomiast w roku 2004 liczba wychowanków zmniejszyła się o 2 osoby ze względu na ich usamodzielnienie i ukończenie 25 lat.

2.3.3. Istniejąca infrastruktura pomocy społecznej

Na terenie powiatu sławieńskiego funkcjonuje 6 ośrodków pomocy społecznej: dwa miejskie - w Sławnie i Darłowie oraz cztery gminne - w Postominie, Malechowie, Sławnie i Darłowie oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie, które zajmuje się również umieszczaniem dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej i zastępczej oraz niedostosowanym społecznie w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

2.3.3.1. Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Placówki tworzy się dla dzieci i młodzieży:

- pozbawionych całkowicie, częściowo lub okresowo opieki rodzicielskiej,
- zagrożonych uzależnieniem,
- z zaburzeniami zachowania,
- niedostosowanych społecznie.

Celem placówek w zależności od ich rodzaju, jest tworzenie właściwych dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży warunków wychowawczych, zdrowotnych i materialnych oraz umożliwienie prawidłowego przebiegu procesów rozwoju i socjalizacji.

Na terenie powiatu sławieńskiego znajdują się 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, z którymi współpracuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Darłowie - placówka wielofunkcyjna,
- Pogotowie Opiekuńcze w Sławnie – placówka interwencyjna,
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Darłowie – placówka wsparcia dziennego.

❖ **Dom Dziecka im. Janusza Korczaka w Darłowie**

Domy Dziecka należy traktować jako instytucje tymczasowego pobytu dzieci osieroconych i opuszczonych lub pozbawionych opieki rodzicielskiej, tworząc w nich na ile to tylko możliwe, atmosferę zbliżoną do rodzinnej.

W miarę osiągania efektów w terapii rodzin wychowanków domu dziecka oraz rozwijania różnorodnych form rodzinnej opieki należy skracać ich czas pobytu w placówce.

Dom Dziecka w Darłowie jest placówką opiekuńczo – wychowawczą spełniającą funkcję socjalizacyjną, zapewniającą całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Dom Dziecka jest placówką, która :

- dzieciom i młodzieży w wieku od 2 do 18 lat lub najwyżej do 24 lat (w przypadku kontynuowania nauki lub innych poważnych powodów losowych) pozbawionym trwale lub okresowo opieki rodziny własnej, zastępuje rodzinę, zapewnia opiekę i wychowanie, odpowiednie do potrzeb warunki rozwoju, przygotowuje do samodzielnego życia,
- zapewnia doraźną całodobową opiekę i wychowanie w ramach interwencji dziecka do lat 13, pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodziców, znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
- współpracuje z rodziną dziecka, zapewnia jej i dziecku pomoc, wsparcie w sprawowaniu jej podstawowych funkcji oraz sytuacjach kryzysowych, inicjuje działania niezbędne do unormowania sytuacji rodzinnej,
- podejmuje działania w celu powrotu do rodziny, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnej opiece zastępczej,
- prowadzi zajęcia socjalizujące, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, resocjalizujące, terapeutyczne rekompensujące brak wychowania w środowisku rodzinnym i przygotowujące do życia społecznego, a dla dzieci niepełnosprawnych odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne,
- zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych.

Rotacja dzieci w Domu Dziecka w Darłowie w latach 2002 – 2004

Tabela 21

Rok	Ilość dzieci przybyłych do placówki	Ilość dzieci, które opuściły placówkę					
		Ogółem	w tym:				
			dom rodzinny	adopcja	rodzina zastępcza inna placówka	inna placówka	usamodzielnienia
2002	16	16	2	5	4	1	4
2003	12	13	-	7	1	-	5
2004	16	11	2	6	1	-	2

W 2002r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie na podstawie postanowień sądów rodzinnych i nieletnich skierowało do Domu Dziecka - 16 dzieci w wieku od 3 do 14 lat (w tym 3 dzieci niepełnosprawnych).

W roku sprawozdawczym 2002 placówkę opuściło 16 wychowanków z uwagi na:

- zmianę placówki opiekuńczo - wychowawczej - 1 dziecko,
- powrót do rodziny biologicznej - 2 dzieci,
- umieszczenie w rodzinie adopcyjnej - 5 dzieci,
- umieszczenie w rodzinie zastępczej - 4 dzieci,
- usamodzielnienie - 4 wychowanków.

W 2003r. Centrum na podstawie postanowień sądowych skierowało do Domu Dziecka 14 dzieci w wieku od 6 do 15 lat.

W roku sprawozdawczym 2003 do placówki przybyło 12 dzieci, natomiast placówkę opuściło 13 wychowanków z uwagi na:

- umieszczenie w rodzinie adopcyjnej - 7 dzieci,
- umieszczenie w rodzinie zastępczej - 1 dziecko,
- usamodzielnienie - 5 wychowanków.

W 2004r. Centrum na podstawie postanowień sądowych skierowało do Domu Dziecka - 16 dzieci w wieku od 2,5 do 15 lat – w tym 4 dzieci z powiatu sławieńskiego oraz 12 dzieci z terenu innych powiatów.

Placówkę opuściło natomiast 11 wychowanków z uwagi na:

- powrót do rodziny biologicznej - 2 dzieci,
- umieszczenie w rodzinie adopcyjnej - 6 dzieci,
- umieszczenie w rodzinie zastępczej - 1 dziecko,
- usamodzielnienie – 2 wychowanków.

Struktura wychowanków w placówce w latach 2002 – 2004
(stan na dzień 31 grudnia każdego roku)

Tabela 22

Rok	Ilość wychowanków Domu Dziecka w Darłowie						Liczba grup wychowawczych	Liczba dzieci w jednej grupie wychowawczej		
	Ogółem	w tym w wieku						I	II	III
		do 3 lat	4-6 lat	7-13 lat	14-18 lat	powyżej 18 lat				
2002	38	-	6	13	17	3	3	12	16	10
2003	36	-	5	15	14	2	3	12	14	10
2004	35	3	5	15	10	2	3	12	13	10

Ilość wychowanków Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Darłowie z roku na rok spada i tak w 2002 wynosiła 38 wychowanków, natomiast w roku 2004 -35. W roku 2002 największą liczbę wychowanków stanowiły dzieci w wieku od 14 do 18 lat, natomiast w latach 2003 i 2004 dzieci w wieku od 7 do 13 lat. W placówce występują trzy grupy wychowawcze i w każdym analizowanym roku, II grupa charakteryzowała się największą liczbą dzieci.

Uchwałą Nr X/II/73/2003 Rady Powiatu w Sławnie z dnia 20 października 2003r. został utworzony **Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy przy Domu Dziecka w Darłowie**.

Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy jest publiczną placówką diagnostyczno – konsultacyjną zajmującą się organizowaniem różnorodnych form rodzinnej opieki zastępczej, w tym adopcyjnej, dla dzieci pozbawionych elementarnego wsparcia w rodzinie naturalnej. Ośrodek jest zapewnieniem stałej opieki w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej w sytuacji braku możliwości reintegracji z rodziną naturalną.

Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy działa na bazie Domu Dziecka, korzystając z przygotowania zawodowego pracowników zatrudnionych w Domu Dziecka w Darłowie.

Ośrodek realizuje swoje zadania poprzez:

- pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość zapewnienia dziecku rodzinnej opieki zastępczej;
- prowadzenie badań psychologicznych oraz wywiadów środowiskowych (rodzinnych) u kandydatów na rodziców zastępczych lub przysposabiających,
- dokonywanie diagnoz psychologiczno-pedagogicznych dzieci, które mogą być przysposobione,
- prowadzenie oddziaływań terapeutycznych w stosunku do osób zgłaszających się głównie kobiet w ciąży zdecydowanych na oddanie dziecka do adopcji,
- prowadzenie poradnictwa dla rodzin przysposabiających, zastępczych i placówek opiekuńczo –wychowawczych,
- współpracę z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami opiekuńczymi oraz innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dzieci i rodziny.

Ośrodek w roku 2004:

- zakwalifikował w ramach szkolenia 20 rodzin zastępczych do sprawowania opieki i wychowania nad dzieckiem,
- umieścił 25 dzieci w 19 rodzinach zastępczych,

- umieścił 6 dzieci w rodzinie adopcyjnej zagranicznej,
- udzielił wsparcia 14 rodzinom w rozwiązywaniu problemów wynikających ze sprawowania opieki nad dzieckiem,
- udzielił wsparcia 26 rodzinom niewydolnym wychowawczo w rozwiązywaniu problemów wynikających ze sprawowania opieki nad dzieckiem.

Od dnia 1 kwietnia 2005r. trwa kampania dotycząca poszukiwania nowych zawodowych rodzin zastępczych: wielodzietnych, specjalistycznych i o charakterze pogotowia rodzinnego. Szkolenia przeprowadzono we wrześniu 2005r.

❖ Pogotowie Opiekuńcze w Sławnie

Jest placówką interwencyjną – socjalizacyjną zapewniającą całodobową opiekę i wychowanie dzieciom w wieku od 3 do 18 lat całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Pogotowie zapewnia dziecku całodobową opiekę oraz zaspakaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia, kierując się w szczególności :

- dobrem dziecka,
- poszanowaniem praw dziecka,
- potrzebą wyrównywania deficytów rozwojowych,
- koniecznością wspierania rozwoju dziecka poprzez umożliwienie kształcenia, rozwój zainteresowań i indywidualizowanie oddziaływań wychowawczych,
- potrzebą działań przygotowujących do samodzielnego życia.

Rotacja dzieci w Pogotowiu Opiekuńczym w Sławnie w latach 2002 – 2004

Tabela 23

Rok	Ilość dzieci przybyłych do placówki	Ilość dzieci, które opuściły placówkę					
		Ogółem	w tym:				
			dom rodzinny	adopcja	rodzina zastępcza inna placówka	Inna placówka	usamodzielnienia
2002	46	45	15	-	2	28	-
2003	58	55	27	2	2	23	1
2004	80	75	28	-	4	43	-

W 2002r. na podstawie postanowień sądów rodzinnych i nieletnich Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie wydało 46 skierowań dla nieletnich dzieci w wieku od 4 do 16 lat do placówki interwencyjnej, w tym 16 skierowań dla dzieci pochodzących z terenu powiatu sławieńskiego.

W roku sprawozdawczym 2002 placówkę opuściło 45 wychowanków z uwagi na:

- powrót do rodziny biologicznej,
- umieszczenie w rodzinie zastępczej,
- skreślenie z listy wychowanków.

W 2003r. na podstawie postanowień sądów rodzinnych i nieletnich Centrum wydało 58 skierowań dla nieletnich w wieku od 4 do 16 lat do placówki interwencyjnej, w tym 3 skierowania dla dzieci pochodzących z terenu powiatu sławieńskiego.

W roku sprawozdawczym 2003 placówkę opuściło 55 wychowanków z uwagi na:

- powrót do rodziny biologicznej,
- umieszczenie w rodzinie zastępczej,
- umieszczenie w rodzinie adopcyjnej,
- skreślenie z listy wychowanków.

W 2004r. na podstawie postanowień sądów rodzinnych i nieletnich Centrum wydało 80 skierowań dla nieletnich w wieku od 3 do 17 lat do placówki interwencyjnej, w tym 14 skierowań dla dzieci pochodzących z terenu powiatu sławieńskiego oraz 66 skierowań dla dzieci z terenu innych powiatów.

W roku sprawozdawczym 2004 placówkę opuściło 75 wychowanków z uwagi na:

- powrót do rodziny biologicznej-28 dzieci
- przeniesienie do innej placówki-43 dzieci
- umieszczenie w rodzinie zastępczej-4 dzieci.

***Struktura wychowanków w Pogotowiu Opiekuńczym w Sławnie
w latach 2002 – 2004***

Tabela 24

Rok	Ilość wychowanków Pogotowia Opiekuńczego w Sławnie					Liczba grup wychowawczych	Liczba dzieci w jednej grupie wychowawczej	
	Ogółem	w tym w wieku						
		do 3 lat	4-6 lat	7-13 lat	14-18 lat			powyżej 18 lat
2002	37	-	3	14	20	-	3	12
2003	40	-	1	16	23	-	3	13
2004	36	-	3	11	22	-	3	12

Ilość wychowanków w Pogotowiu Opiekuńczym w Sławnie najwyższa była w roku 2003 i wynosiła 40 osób. We wszystkich analizowanych latach największą ilość wychowanków stanowiły dzieci w wieku od 14 do 18 lat. W placówce występują trzy grupy wychowawcze.

Pogotowie Opiekuńcze w Sławnie realizuje cyklicznie następujące programy:

- „Zanim spróbujesz” – PARPA,
- „Profilaktyka uzależnień w szkole humanistycznej”- fundacja PROM,
- „Jak żyć z ludźmi”- PARPA,
- Program zajęć socjoterapeutycznych dla wychowanków Pogotowia opracowany przez psychologa i pedagoga o zróżnicowanej tematyce: „Zły i dobry dotyk”- zajęcia dotyczące nadużycia seksualnego, zajęcia integracyjne, zajęcia rozwijające poczucie własnej wartości, zajęcia uczące asertywności,
- „Trening twórczości” – cykl zajęć rozwijających możliwości twórcze dzieci (program opracowany przez pedagoga),

- Spotkania edukacyjno- warsztatowe dla rodziców pn: „Co mogę zrobić dla swojego dziecka” oraz dla pedagogów z placówki i innych instytucji oświatowych pn.: „Pedagog w sytuacji pomagania”.

Diagnoza problemów społecznych oraz zagrożenie rozwojem zjawisk patologicznych stwarza konieczność rozwijania idei **światlic środowiskowych** dla dzieci. Świetlice takie powinny powstawać w ośrodkach o największej kumulacji niekorzystnych zjawisk.

W powiecie sławieńskim działają świetlice środowiskowe w każdej gminie i mieście.

Celem świetlicy jest zapewnienie opieki wychowawczej, tworzenie warunków do nauki własnej i pomocy w nauce, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków, a ponadto celem świetlicy jest łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie.

Świetlice środowiskowe zapewniają swoim wychowankom:

- opiekę po zajęciach szkolnych,
- pomoc w odrabianiu lekcji,
- pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych,
- możliwość spożycia posiłków.

W zajęciach świetlicowych uczestniczą dzieci, które odznaczają się zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, układem pożycia małżeńskiego rodziców. Zjawiska patologiczne powszechnie występujące w tych rodzinach, to nadużywanie alkoholu, przemoc, łamanie norm społeczno – prawnych.

❖ **Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Darłowie**

Ognisko jest placówką wsparcia dziennego prowadzoną przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Okręgu w Koszalinie, zapewniającą pomoc rodzinom i dzieciom poprzez wsparcie rodziny w jej podstawowych funkcjach.

Placówka ta działa w najbliższym środowisku lokalnym dziecka i ma za zadanie:

- wspierać rodzinę w sprawowaniu jej podstawowych funkcji,
- zapewniać pomoc rodzinie i dzieciom sprawującym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami,
- współpracować ze szkołą, ośrodkiem pomocy społecznej i innymi instytucjami w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

Placówka w latach 2002 - 2004 obejmowała opieką 40 dzieci z terenu miasta Darłowa, z których 27 dzieci było i nadal jest dożywiane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Darłowie. W 2004r. zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka zakwalifikował do ogniska 35 uczniów. Frekwencja na zajęciach wynosiła 94%. W świetlicy przebywają dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej, a pochodzące z tzw. rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Program zajęć świetlicowych jest bogaty i różnorodny. Dzieci przebywając w świetlicy mogą odrabiać lekcje, uczyć się obsługi komputera, a także korzystać z gier i zabaw pod kontrolą wychowawcy świetlicy. Ognisko czynne jest 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku w godz. Od 10:00-17:00.

Działalność świetlicy w latach 2002-2005 finansowana była m.in. ze środków powiatu. Zmiana ustawy o pomocy społecznej spowodowała, że prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego jest zadaniem gminy.

2.3.4. Zjawisko niepełnosprawności

Głównym problemem powiatu w zakresie diagnozy zjawiska niepełnosprawności jest brak możliwości ustalenia rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne mają możliwość uzyskania orzeczenia o ustaleniu niepełnosprawności jednocześnie z różnych organów, np. ZUS-u, KRUS-u oraz Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

Celem składania wniosków o ustalenie niepełnosprawności jest między innymi: zdobycie odpowiedniego zatrudnienia, szkolenie, uczestnictwo w terapii, konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, uzyskanie zasiłku stałego, pielęgnacyjnego oraz korzystanie z karty parkingowej.

Aby uzyskać informacje dot. liczby osób niepełnosprawnych w powiecie sławieńskim można jedynie bazować na danych z Głównego Urzędu Statystycznego.

Z otrzymanych danych z GUS-u wynika, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie sławieńskim ogółem wynosi: 6.874 osób (dane ze spisu powszechnego ludności z 20 maja 2002r.), aktywnych zawodowo odnotowano 1.117 osób; szczegółowa struktura osób to: mężczyźni - 3.330 osób, kobiety - 3.544 osób.

Niepełnosprawnych w powiecie sławieńskim przedstawia Tabela nr 25.

Osoby niepełnosprawne w powiecie sławieńskim wg kategorii niepełnosprawności

Tabela 25

Wyszczególnienie	Osoby niepełnosprawne								
	Ogółem			Prawne			Tylko biologiczne		
	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety
Miasto Darłowo Ogółem	1620	772	848	1084	556	528	536	216	320
Aktywni zawodowo	216	130	86	131	88	43	85	42	43
Miasto Sławno Ogółem	1727	813	914	1462	715	747	265	98	167
Aktywni zawodowo	273	156	117	231	137	94	42	19	23
Gmina Sławno Ogółem	961	494	467	784	428	358	177	68	109
Aktywni zawodowo	160	103	57	133	89	44	27	14	13
Gmina Darłowo Ogółem	826	418	408	617	330	287	209	88	121
Aktywni zawodowo	150	90	60	114	73	41	36	17	19
Gmina Postomino Ogółem	847	398	449	583	303	280	264	95	169
Aktywni zawodowo	143	82	61	83	52	31	60	30	30
Gmina Malechowo Ogółem	893	435	458	697	356	341	196	79	117
Aktywni zawodowo	175	103	72	124	75	49	51	28	23

Problemy życiowe osób niepełnosprawnych są takie same jak wszystkich innych członków społeczeństwa. Większość z nich chce i może uczyć się, pracować oraz żyć z pożytkiem dla siebie i innych. Potrzeby ich różnią się tylko w zakresie zaspokojenia niektórych potrzeb np. związanych ze spędzaniem wolnego czasu. Nie wynika to jednak z braku chęci udziału w tych formach życia lecz jedynie z występujących licznych barier, których pokonanie wymaga wysiłku lub jest wręcz niemożliwe.

Na co dzień osoby niepełnosprawne z naszego powiatu borykają się z następującymi problemami:

- dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, w tym zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- braku zatrudnienia na otwartym rynku pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, wykształceniem, możliwościami,
- barier w dostępie do urzędów i obiektów użyteczności publicznej,
- swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu,
- dostępu do informacji, komunikacji,
- dostępu do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, sportowym oraz rekreacji i turystyki odpowiednio do zainteresowań i potrzeb,
- braku własnych środków finansowych barierą w możliwości korzystania ze środków PFRON,
- małej ilości organizacji pozarządowych, szczególnie działających na terenach wiejskich – brak zaangażowania tych instytucji w przekazywanie informacji na temat przysługujących uprawnień i ulg, udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym,
- mało rozwiniętej współpracy organizacji pozarządowych z Kościołem Katolickim w kwestii pomocy osobom niepełnosprawnym.

W/w problemy władze samorządowe próbują w miarę posiadanych możliwości rozwiązywać.

Szczególnie działania te są widoczne od 1999r. kiedy to nastąpiła decentralizacja zadań Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Od tej pory samorząd powiatowy, którego zadaniem jest wspieranie osób niepełnosprawnych realizuje zarówno zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej jak i społecznej poprzez swoje jednostki organizacyjne i tak:

1. Starostwo Powiatowe, zajmuje się w ramach rehabilitacji zawodowej:

- udzielaniem oraz umarzaniem pożyczek dla osób niepełnosprawnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej,
- zwrotem kosztów przystosowania nowo tworzonych lub istniejących stanowisk pracy,
- udzielaniem dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej lub rolniczej.

2. Powiatowy Urząd Pracy zajmuje się:

- pośrednictwem pracy i poradnictwem zawodowym dla osób niepełnosprawnych, ich szkoleniem oraz przekwalifikowaniem,
- kierowaniem osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo - rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej,
- doradztwem organizacyjno – prawnym i ekonomicznym w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej prowadzonej przez osoby niepełnosprawne.

3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dofinansowuje:

- udział osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- sport, kulturę, rekreację i turystykę osób niepełnosprawnych,
- likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- koszty tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej.

2.3.4.1. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.) jest aktem ustawowym rozwiązującym problemy zatrudniania osób niepełnosprawnych, a także aktem normującym zagadnienia z rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Przepisy ustawy zmierzają do rozszerzenia możliwości stworzonych osobom niepełnosprawnym w zakresie nabywania umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz tworzenia kompletnych warunków do podejmowania przez te osoby zatrudnienia.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Poniższa tabela 27 przedstawia zadania realizowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2002 – 2004 w zakresie rehabilitacji społecznej.

Zadania realizowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2002 – 2004 w zakresie rehabilitacji

Nazwa zadania		2002r.			2003r.			2004r.		
		Kwota otrzymanych środków finansowych	Kwota wydanych środków finansowych	Ilość osób które otrzymały dofinansowanie	Kwota otrzymanych środków finansowych	Kwota wydanych środków finansowych	Ilość osób które otrzymały dofinansowanie	Kwota otrzymanych środków finansowych	Kwota wydanych środków finansowych	Ilość osób które otrzymały dofinansowanie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	dorośli	33969	33680	68	59000	53495	101	8600	79351	141
	dzieci	31719	31162	64	59000	52673	99	35000	31511	51
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	dorośli	22356	22248,2	39	31000	27975	33	43600	43547	43
	dzieci	18795	17847,5	27	12000	10141	20	28000	26919	32
Dofinansowanie sportu kultury, i rekreacji turystyki osób niepełnosprawnych		4500	4500	2	-	-	-	6248	6248	452

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	dorośli	-	-	-	44000	39395	5	93317	91452	22
	dzieci	-	-	-	13116	13112	1	46900	44710	8
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej	-	-	-	-	231783	231783	1 wniosek obejmujący 20 osób	377123	369123	20
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem		111339	109437,7	200	449899	428574	259	638788	692861	769

❖ **Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych**

Turnusy rehabilitacyjne to aktywna forma rehabilitacji połączona z elementami wypoczynku, mająca na celu poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

Dofinansowanie ze środków PFRON do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym mogą otrzymać:

- osoby w wieku powyżej 16 roku, posiadające aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, grupie inwalidzkiej, lub niezdolności do pracy w rolnictwie,
- osoby w wieku do ukończenia 16 roku życia, posiadające orzeczenie o ustaleniu niepełnosprawności.

Osoby spełniające warunki, zainteresowane otrzymaniem dofinansowania do turnusu rehabilitacyjnego ze środków PFRON składają osobiście lub za pośrednictwem opiekunów lub organizatora wnioski we właściwym PCPR.

Obecnie wysokość dofinansowania wynosi:

- dla uczestnika ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 27% przeciętnego wynagrodzenia (w Gospodarce Narodowej w poprzednim kwartale ogłoszonym przez Prezesa GUS),
- dla uczestnika z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – 25 % przeciętnego wynagrodzenia,
- dla uczestnika z lekkim stopniem niepełnosprawności - 23% przeciętnego wynagrodzenia,
- dla dziecka niepełnosprawnego do 16 roku życia – 27 % przeciętnego wynagrodzenia,
- dla opiekuna – 18 % przeciętnego wynagrodzenia ,
- dla uczestnika zatrudnionego w Zakładzie Pracy Chronionej – 18% przeciętnego wynagrodzenia .

W roku 2002 z dofinansowania do turnusów skorzystały:

- 132 osoby, w tym:
  - dorosłe osoby niepełnosprawne - 56 osób
  - dzieci i młodzież niepełnosprawna – 49 osób
  - opiekunowie dorosłych - 12 osób
  - opiekunowie dzieci i młodzieży - 15 osób

W roku 2003 z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych skorzystało:

- 200 osób, w tym:
  - dorosłe osoby niepełnosprawne – 79 osób
  - dzieci i młodzież niepełnosprawna – 67 osób
  - opiekunowie dorosłych - 22 osoby
  - opiekunowie dzieci i młodzieży – 32 osoby

Liczba osób niepełnosprawnych, którym wypłacono dofinansowanie w 2004:

- dzieci i młodzież niepełnosprawna - 51 osób
- dorosłe osoby niepełnosprawne - 141 osób

Łącznie w 2004r. pomocą objęto pomocą 192 osoby niepełnosprawne i udzielono pomocy finansowej.

Osoby uczestniczące w turnusach rehabilitacyjnych posiadały różne dysfunkcje między innymi: narządu ruchu, wzroku, słuchu, schorzenia układu krążenia, upośledzenie umysłowe, chorobę psychiczną, epilepsję i inne.

Najczęściej wybierane miejscowości, do których wyjeżdżały osoby niepełnosprawne na turnus to: Jarosławiec, Ustka, Kołobrzeg, Dąbki, Ustronie Morskie, Łądek Zdrój, Ciechocinek, Świnoujście, Łeba.

❖ Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych

Sprzęt rehabilitacyjny to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych mających za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Przepisy prawne nie zawierają katalogu przedmiotów wchodzących w skład tego zadania, w związku z tym Centrum dokonuje kwalifikacji, oceniając indywidualne potrzeby i możliwości osoby niepełnosprawnej, w czym pomocny jest wewnętrzny katalog zawierający wykaz w/w sprzętu.

O dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze mogą ubiegać się:

- osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, jeżeli średni miesięczny dochód wszystkich osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za rok podatkowy poprzedzający rok, w którym składany jest wniosek, nie przekracza:
50 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia – na jedną osobę we wspólnym gospodarstwie domowym i 65% przeciętnego wynagrodzenia – w przypadku osoby samotnej,
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli prowadzą działalność związaną z rehabilitacją osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku oraz udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków PFRON.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002r. w sprawie określenia zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków PFRON (Dz. U. Nr 96, poz. 861 z późn. zm.) maksymalna wysokość dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wynosi:

- 1) w sprzęt rehabilitacyjny – do 60 % kosztów tego sprzętu, nie więcej jednak niż do wysokości pięciokrotnego wynagrodzenia,

- 2) w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze -
- do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów,
- do 150% sumy kwoty limitu wyznaczonego przez Narodowy Fundusz Zdrowia oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej w zakupie tych przedmiotów i środków, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit - do wyliczenia stosuje się niższy wymieniony wzór.
Maksymalna kwota dofinansowania z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynosi 1.560,00 zł.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w roku 2002 udzieliło dofinansowania do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze 66 osobom z terenu powiatu, w tym:

- dorośli -39 osób
- dzieci - 27.

Natomiast w 2003 r. dofinansowaniem w w/w zakresie objęto 53 osoby z terenu powiatu sławieńskiego w tym:

- dorośli - 33 osób
- dzieci - 22.

Powyższe dofinansowanie na przełomie lat 2002/2003 obejmowało między innymi następujący sprzęt: aparaty słuchowe, pieluchomajtki, obuwie ortopedyczne, szkła okularowe, cewniki, worki do zbiórki moczu, rowery rehabilitacyjne, materace przeciwodrożynowe, peruki z włosów, balkoniki, parapodia, protezy podudzia i uda, kule inwalidzkie, przyłóżkowe urządzenia rehabilitacyjne.

Liczba osób niepełnosprawnych, którym wypłacono dofinansowanie w 2004r.

- dzieci i młodzież niepełnosprawna - 32
- dorosłe osoby niepełnosprawne - 43

Łącznie pomocą objęto 75 osób niepełnosprawnych.

Dofinansowanie w 2004r. obejmowało między innymi: aparaty słuchowe i wkładki uszne, obuwie ortopedyczne, parapodium, wannę do hydromasażu, podnośnik wannowy, pieluchomajtki, wózek inwalidzki, piłkę rehabilitacyjną, rowerek rehabilitacyjny, materac rehabilitacyjny, szkła okularowe, balkonik, protezę podudzia, aparat ortopedyczny na nogę, komputer, gorset korekcyjny, protezę piersi, cewniki, poduszkę przeciwodrożynową.

❖ Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

O dofinansowanie ze środków PFRON do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli:

- prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres, co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku,
- udokumentują zapewnienie, odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania,

- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia.

Wysokość dofinansowania organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wynosi maksymalnie do 60 % kosztów przedsięwzięcia.

❖ Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych

Bariery architektoniczne są to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym.

Przez likwidację barier architektonicznych zrealizowanych indywidualnej osobie niepełnosprawnej oraz przy uwzględnieniu indywidualnych potrzeb i rodzaju niepełnosprawności, rozumie się wszystkie roboty budowlane zaprojektowane i wykonane zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (Dz. U. z 1994r. Nr 89, poz. 414 z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 1995r. Nr 10, poz. 46 z późn. zm.), mające na celu zapewnienie niezbędnych warunków do korzystania przez osoby niepełnosprawne z lokali mieszkalnych, a w szczególności z pomieszczeń higieniczno – sanitarnych oraz dostępu lokali mieszkalnych, a także ich wyposażenia.

W 2003r. dofinansowaniem do likwidacji barier architektonicznych objęto 5 osób niepełnosprawnych, w tym:

- 1 dziecko niepełnosprawne
- 4 osoby dorosłe niepełnosprawne .

Bariery w komunikowaniu się są to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej z określonym rodzajem niepełnosprawności swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji, samodzielne życie w społeczeństwie. Bariery w komunikowaniu się dotyczą w szczególności osób z dysfunkcją narządu słuchu i mowy.

Bariery techniczne są to wszelkie bariery utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej usprawnienie. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze funkcjonowanie tej osoby w społeczeństwie.

W 2003r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie nie udzieliło dofinansowania do barier w komunikowaniu się, natomiast dofinansowaniem do likwidacji barier technicznych objęto 1 osobę.

Realizowane na przełomie lat 2002/2003 przez PCPR w Sławnie zadania w zakresie likwidacji barier: architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych obejmowały następujący zakres dofinansowań:

- przystosowanie pomieszczeń i łazienek dla osób dorosłych i dzieci niepełnosprawnych,
- naprawę schodów,
- do napędu wózka inwalidzkiego,
- do kuchenki elektrycznej.

Liczba osób, którym udzielono dofinansowania w 2004 r. w ramach likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych:

- dzieci i młodzież niepełnosprawna – 8 osób
- dorosłe osoby niepełnosprawne – 22 osoby

Łącznie pomocą objęto 30 osób niepełnosprawnych.

Wysokość dofinansowania likwidacji barier: architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych wynosi do 80 % kosztów przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Osoba niepełnosprawna powinna dysponować udziałem własnym w wysokości 20 % kosztów przedsięwzięcia.

❖ Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej w Sławnie

Warsztat Terapii Zajęciowej w Sławnie jest placówką prowadzoną przez Stowarzyszenie „Akson”. Jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Uczestnikami Warsztatu są osoby niepełnosprawne, umysłowo lub fizycznie, które ukończyły 16 rok życia i mają orzeczony stopień niepełnosprawności jak i wskazania do uczestnictwa w warsztatach ujętych w orzeczeniu o niepełnosprawności wydanym przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Celem działalności Warsztatu jest rehabilitacja społeczna i zawodowa zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnej do możliwie niezależnego, samodzielnego życia w środowisku.

Warsztaty Terapii Zajęciowej są placówką pobytu dziennego, czynną 5 dni w tygodniu, tj. od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00, z możliwością prowadzenia dodatkowych zajęć kulturalnych, sportowych i turystycznych w godzinach popołudniowych i w dniach wolnych od pracy.

Warsztat zapewnia warunki do pełnej realizacji programu rehabilitacji poprzez, zajęcia w poszczególnych pracowniach takich jak :

- pracownia gospodarstwa domowego,
- pracownia krawiecko – zabawkarska,
- pracownia plastyczno – muzyczna,
- pracownia rękodzieła i komputerów.

Zajęcia prowadzone w w/w pracowniach zmierzają do poprawy ogólnego rozwoju i sprawności tychże osób, a jednocześnie umożliwiają tym osobom prowadzenie niezależnego, samodzielnego i aktywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Zajęcia rehabilitacyjne prowadzone są w oparciu o indywidualne programy rehabilitacji ustalone dla każdego uczestnika warsztatu przez Radę Programową, w skład której wchodzi pracownicy warsztatów.

W 2003r. Stowarzyszenie Akson w Sławnie złożyło do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie wnioski o utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej. Przy wydaniu pozytywnej oceny merytorycznej i formalnej projektu utworzenia WTZ brano pod uwagę przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 września 2002r. w sprawie szczegółowych zasad działania i finansowania warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2002r. Nr 167, poz. 1376) które wymusza zbadanie:

- adekwatności kompleksowego programu rehabilitacji oraz proponowanych form rehabilitacji i terapii do rodzaju niepełnosprawności kandydatów na uczestników warsztatów,
- zgodności projektu z zasadami warsztatów,
- prawidłowości planowanych kosztów utworzenia i działalności warsztatów, określonych w preliminarzach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sławnie, w 2003r. sfinansowało częściowy koszt zorganizowania i działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Zainteresowanie warsztatami terapii zajęciowej wśród osób niepełnosprawnych jest bardzo duże.

Ogólna liczba uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Sławnie wynosiła w 2004r. 20 osób.

2.3.4.2. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, rehabilitacja ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Realizacja wymienionego celu jest możliwa dzięki:

- 1) dokonaniu oceny zdolności do pracy przez:
  - a) przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia sprawności,
  - b) ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,
- 2) prowadzeniu poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy umożliwiającą wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia,
- 3) przygotowaniu zawodowemu z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
- 4) doborowi odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenia,
- 5) określeniu środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy.

Powiat realizuje następujące zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej :

- a) udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej,

- b) udzielanie dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego,
- c) dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności osób na nich zatrudnionych oraz z rozpoznaniem przez służby medycyny pracy tych potrzeb,
- d) finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych,
- e) dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych.

Poniżej w tabeli 27 przedstawiono strukturę wydatków na określone zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej w latach 2002-2004.

Zadania realizowane ze środków PFRON w latach 2002-2004 w zakresie rehabilitacji zawodowej

Tabela 27

Nazwa zadania	2002r.			2003r.			2004r.		
	Kwota otrzymanych środków finansowych	Kwota wydatkowanych środków finansowych	Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie	Kwota otrzymanych środków finansowych	Kwota wydatkowanych środków finansowych	Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie	Kwota otrzymanych środków finansowych	Kwota wydatkowanych środków finansowych	Ilość osób, które otrzymały dofinansowanie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Zwrot kosztów przystosowania nowych stanowisk pracy art. 26	393054	276365	15	52000	0	0	51480	51480	0
Zobowiązania z tytułu zwrotu kosztów organizacji nowych stanowisk pracy art. 26	0	0	0	116000	116000	5	0	0	0
Zobowiązania dotyczące refundacji wynagrodzeń osób niepełnosprawnych i składek na ubezpieczenia społeczne art.26	214958	154408	X	223048	167641	X	159929	121496	X
Zwrot kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych art.38 , art. 40	400	400	1	4700	3700	3	7000	7000	7
Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej art.12	10000	10000	1	20000	20000	1	30000	30000	1
RAZEM:	618412	441173	X	415748	307341	X	248409	209976	X

❖ Zwrot kosztów przystosowania nowych stanowisk pracy

Zwrot kosztów przystosowania nowego stanowiska pracy obejmuje koszty:

- zakupu środków trwałych stanowiących wyposażenie związane z przystosowaniem stanowiska pracy.

W roku 2002 w związku ze zwrotem kosztów przystosowania nowych stanowisk pracy pracodawcy zatrudnili w swoich zakładach pracy 15 osób niepełnosprawnych. Wydatkowano środki na kwotę 276.365 zł, co stanowi 62,6% środków wydatkowanych w tymże roku na rehabilitację zawodową.

W roku 2003 przyznana kwota na w/w zadanie wynosiła 52.000 zł. Wnioski złożone w tym roku zostały rozpatrzone pozytywnie – umowy zostały podpisane. Rozliczenie umów nastąpiło w roku 2004 – przy wydatkach w kwocie 51.480 zł

❖ Zobowiązania z tytułu zwrotu kosztów organizacji nowych stanowisk pracy

Zadanie to realizowane było w 2003r. Przyznaną kwotę 116.000 zł wydatkowano w całości.

❖ Zobowiązania dotyczące refundacji wynagrodzeń osób niepełnosprawnych i składek na ubezpieczenia społeczne

Refundacje wynagrodzeń przysługiwały pracodawcom, którzy utworzyli stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych przy refundacji ze środków PFRON. I tak w 2002r. na zobowiązania dotyczące refundacji wynagrodzeń osób niepełnosprawnych i składek na ubezpieczenia społeczne wydatkowano 154.408 zł, tj. 24,9% środków otrzymanych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej.

W roku 2003 otrzymano o 8.090 zł więcej niż w roku poprzednim. Wydatkowano 167.641 zł, tj. 40 % przyznaných środków.

159.929 zł to kwota środków przypadających na rok 2004. Suma środków wykorzystanych wynosiła 121.496 zł, tj. 57,8 % ogółem wykorzystanych środków w badanym roku, przypadających na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej.

❖ Zwrot kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych

Szkolenie osób niepełnosprawnych odbywa się w formach pozaszkolnych w celu nauki zawodu, przekwalifikowania lub podwyższenia kwalifikacji.

Przy rozpatrywaniu wniosku o zwrot kosztów za szkolenie bierze się pod uwagę :

- 1) zasadność zmiany kwalifikacji przez zatrudnione osoby niepełnosprawne, w tym;

- a) czy zmiana kwalifikacji jest konieczna,
- b) czy przeszkolenie tych osób spowoduje utrzymanie ich w zatrudnieniu,
- 2) stopnie oraz rodzaje niepełnosprawności zatrudnionych osób niepełnosprawnych wymagających szkolenia ,
- 3) przewidywany całkowity i jednostkowy koszt szkolenia,
- 4) udział środków własnych pracodawcy lub z innych źródeł , które nie mogą być niższe niż 25 %,
- 5) merytoryczne przygotowanie szkolenia,
- 6) gwarancję zdobycia umiejętności niezbędnych na nowych stanowiskach pracy,
- 7) wysokość środków określonych na ten cel w danym roku,
- 8) oświadczenie o niezaleganiu z wymagalnymi zobowiązaniami wobec Funduszu.

W 2002 r. na szkolenia osób niepełnosprawnych przeznaczono kwotę 400 zł – koszt szkolenia jednego pracownika - wydatkowano ją w 100 % .

Kwota środków przypadających na rok 2003 wyniosła 4700 zł, środki wydatkowane na szkolenia wyniosły 3700 zł . Ze szkoleń skorzystały 3 osoby niepełnosprawne.

W roku 2004 przeznaczono na szkolenia kwotę 7000 zł, wydatkowano ją w 100% na przeszkolenie 7 osób niepełnosprawnych.

Kwota przeznaczona na szkolenia w roku 2004 wzrosła o 48,9 % w stosunku do roku poprzedniego, co świadczy o większym zainteresowaniu osób niepełnosprawnych organizowanymi szkoleniami.

❖ Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej albo rolniczej

Pożyczka może być udzielona osobie niepełnosprawnej na rozpoczęcie działalności :

- wytwórczej, budowlanej, handlowej i usługowej w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej,
- rolniczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych lub rozszerzenie tej działalności o rodzaj dotychczas nie prowadzony,
- polegającej na prowadzeniu działów specjalnych produkcji rolnej, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, bez względu na formę prawną jej prowadzenia.

W 2002r. na pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej przeznaczono 10.000 zł. Kwota ta stanowiła równowartość udzielonej jednej pożyczki.

W roku następnym, tj. 2003 przeznaczono na to zadanie 20.000 zł. Tak jak w roku poprzednim wydatkowano ją w 100 %.

W roku 2004 przyznano 30.000 zł na pożyczki .

W zadaniu tym wyraźnie zauważyć można tendencję wzrostową przyznawanych i wydatkowanych środków.

2.3.4.3. Zadania realizowane przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

W celu poprawy dostępności osób niepełnosprawnych do orzecznictwa utworzono w 2001r. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, którego zadaniem jest ustalanie niepełnosprawności dla celów pozarentowych, ustalanie wskazań do korzystania z ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym.

Najczęstszym powodem złożenia wniosku o ustalenie niepełnosprawności jest chęć skorzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, z zasiłku pielęgnacyjnego, zatrudnienia.

Pomimo podejmowanych działań, nadal istnieje potrzeba edukacji społecznej, wzmocnienia starań podmiotów na rzecz wyrównywania szans we wszystkich sferach życia osób niepełnosprawnych, tj. życia społecznego, kształcenia ogólnego i zawodowego oraz organizacji czasu wolnego.

Wydawane przez Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sławnie orzeczenia o niepełnosprawności określają wskazania niezbędne do spełnienia, aby osoba niepełnosprawna funkcjonowała stosownie do jej możliwości psychofizycznych oraz pokonywała bariery w procesie integracji społecznej.

Zespół wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz orzeczenia o niepełnosprawności, na podstawie których dana osoba może ubiegać się o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej. Osoby posiadające orzeczenia wydane przez organy rentowe mogą również wnioskować o wydanie legitymacji upoważniającej do ulgowych przejazdów.

Orzeczenia wydane przez Zespół ds. Orzekania O Niepełnosprawności w Sławnie osobom przed 16 rokiem życia.

Tabela 28

Lp.	Osoby przed 16 rokiem życia	2002 r.	2003 r.	2004 r.
1.	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności	3	4	2
2.	Wydane orzeczenia o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	107	80	47
3.	Wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	397	142	137
4.	Ogółem	507	226	186

Powiatowy Zespół ds. Orzekania O Niepełnosprawności w Sławnie przyjął największą liczbę wniosków o ustalenie niepełnosprawności osób do 16 roku życia, na początku orzekania dzieci tj. w 2002r. (507 wniosków). W 2003r. do Zespołu wpłynęło o ponad 50% wniosków mniej niż w roku poprzednim (226), natomiast w roku 2004 - wpłynęło 186 wniosków, czyli o 17% mniej niż w roku poprzednim.

Orzeczenia wydane przez Zespół ds. Orzekania O Niepełnosprawności w Sławnie osobom po 16 roku życia

Tabela 29

Lp.	Osoby przed 16 rokiem życia	2002 r.	2003 r.	2004 r.
1.	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	17	21	14
2.	Wydane orzeczenia o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	49	94	70
3.	Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	596	615	479
	W tym orzeczenia wydane pierwszorazowo	374	344	283
4.	Ogółem	662	730	563

W 2002 r. Powiatowy Zespół ds. Orzekania O Niepełnosprawności w Sławnie przyjął 662 wnioski o ustalenie stopnia niepełnosprawności, z czego 90% otrzymało orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W 2003 roku liczba przyjętych wniosków wzrosła o 10% w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 730. Rok później liczba ta zmniejszyła się o 23% i wyniosła 563 wnioski.

W orzeczeniach, które wydaje Zespół poza ustaleniem niepełnosprawności znajdują się wskazania dotyczące:

1) w przypadku osób powyżej 16 roku życia :

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości,
- szkolenia, w tym specjalistycznego,
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- ubiegania się o zasiłek stały,
- ubiegania się o zasiłek pielęgnacyjny,
- spełniania przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym, (Dz. U. Nr 98, poz. 602 z późn. zm.),
- inne.

2) w przypadku osób do 16 roku życia :

- przyznania zasiłku pielęgnacyjnego,
- przyznania zasiłku stałego oraz uzyskania wskazań dotyczących w szczególności:
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,

- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602 z późn. zm.),
- inne.

***Legitymacje wydane przez Zespół ds. Orzekania O Niepełnosprawności
w Sławnie osobom po 16 roku życia***

Tabela 30

Lp.	Liczba wydanych legitymacji	2002 r.	2003 r.	2004 r.
1.	Legitymacje wydane osobom przed 16 rokiem życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności	44	73	60
2.	Legitymacje wydane osobom po 16 roku życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności	127	133	144
3.	Legitymacje wydane na podstawie orzeczeń wydanych przez organy rentowe (KIZ, ZUS, KRUS, MON, MSWiA)	68	90	78
4.	Ogółem	239	296	282

W 2002 r. Zespół wydał 239 legitymacji. W roku następnym wydano o 18% więcej legitymacji bo 296, co mogło wiązać się z większą ilością wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w danym roku. W roku 2004 nastąpił spadek przyjętych wniosków o wydanie legitymacji, który wyniósł 5% (282 legitymacje).

2.4. Problemy grup społecznych szczególnego ryzyka zagrożonych wykluczeniem społecznym

Termin „wykluczenie społeczne” w polskiej pomocy społecznej jest pojęciem nowym. Używany jest do określenia pewnych zjawisk i procesów wpisanych w rzeczywistość społeczną, stosowany jest zamiennie z określeniami „marginalizacja społeczna” - „ekskluzja społeczna”. W praktyce termin wykluczenie społeczne dotyka zjawisk utrwalanych przez dziesięciolecia.

Wykluczenie społeczne charakteryzują trzy podstawowe mechanizmy strukturalne:

- 1) zróżnicowanie podstawowych uprawnień i obowiązków związanych z zajmowanymi przez ludzi pozycjami,
- 2) kłopoty, które następcza alokacja pewnych ludzi na te czy inne pozycje społeczne,

3) okoliczności sprawiające, że mamy w naszych społeczeństwach ludzi, którzy nie mogą lub nie chcą korzystać z przysługujących im formalnie uprawnień.

Przyczyn wykluczenia społecznego upatruje się w mechanizmie ostatnim: braku możliwości wykorzystywania przysługujących uprawnień.

Proces wykluczenia społecznego powoduje, że osoby, rodziny i grupy społeczne funkcjonują na marginesie życia społecznego z różnych przyczyn: cech osobowości, długotrwałej choroby, niesprawności, braku wykształcenia, trudności materialnych, dezorganizacji rodziny, starości, alkoholizmu, splotu innych trudności życiowych czy braku odpowiednich wzorców.

Osoby dotknięte wykluczeniem społecznym mają chroniczne problemy z zaspokojeniem podstawowych potrzeb, nie znajdują swojego miejsca na rynku pracy, nie dotrzymują tempa obecnej rzeczywistości, czują się i są zagubieni, nie potrafią korzystać z przysługujących im uprawnień. W konsekwencji zaczynają funkcjonować w wąskim świecie, wśród osób mających takie same jak oni problemy, tracąc więzi z innymi członkami społeczności lokalnej. Dzieci wzrastające w tych rodzinach napotykać w dorosłym życiu na podobne problemy jak ich rodzice, „dziedziczą” biedę i niską pozycję społeczną.

Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem złożonym, mającym swe źródła na wielu płaszczyznach.

Aby zmierzyć się z tymi szczególnie trudnymi problemami, pomocą powinny służyć programy społeczne poprzedzone wnikliwą analizą problemów i potrzeb społecznych, przeciwdziałające marginalizacji społecznej, ukierunkowane na włączanie najsłabszych grup w życie społeczne. Programy te powinny mieć na celu przede wszystkim aktywizację określonych grup klientów, przełamywanie bierności, wyposażając klientów w nowe możliwości, prowadzące do poprawy ich funkcjonowania w rodzinie i środowisku lokalnym.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wymaga m.in.:

- rozwoju poradnictwa specjalistycznego,
- dalszego rozwoju oferty pomocy niematerialnej,
- opracowania i realizacji indywidualnych programów osobom i rodzinom z określonymi problemami społecznymi,
- tworzenie klubów integracji społecznej oraz centrów integracji społecznej,
- tworzenie zintegrowanych lokalnych programów społecznych,
- tworzenie systemowych form współdziałania z różnymi partnerami społecznymi zaangażowanych w rozwiązywanie określonego problemu społecznego.

Wymienione przykładowe działania sprzyjają reintegracji osób, grup i środowisk dotkniętych wykluczeniem społecznym. Działaniem wspomagającym ten proces powinna być edukacja społeczna. Wielką rolę do spełnienia w integracji osób, grup i środowisk dotkniętych wykluczeniem społecznym mają Ośrodki Pomocy Społecznej.

2.4.1. Zjawisko alkoholizmu

Poziom i sposób używania alkoholu w Polsce jest dysfunkcyjny dla całego systemu społecznego i stanowi zagrożenie bytu narodowego niszcząc zdrowie i często życie jednostek ludzkich.

Alkohol jest przyczyną wielu różnorodnych problemów społecznych i zdrowotnych, które dotyczą m.in.:

- pijącej jednostki (bezrobocie, zaburzenia rozwoju psychofizycznego, bezdomności, włóczęgostwa),
- życia rodzinnego (demoralizacja, przemoc, rozkład rodziny, zaburzenia emocjonalne i psychosomatyczne u dzieci i innych członków rodziny,
- zaburzeń rozwoju psychofizycznego pijącej młodzieży.

Nadużywanie napojów alkoholowych należy uznać za szczególnie brzemienne element patologii społecznej w naszym kraju. Problemów tych nie można rozpatrywać w oderwaniu od innych problemów społecznych. Wielokrotnie bowiem są one nie tylko przyczyną ale i skutkiem. Usuwanie przyczyn nadużywania alkoholu jest możliwe tylko i wyłącznie z równoległym uzdrawianiem całego życia społecznego.

Według danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Polsce jest około 800 tyś. osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi 2% całej populacji.

Dane podawane przez Agencję pozwalają określić zakres problemów alkoholowych, który dotyczy:

- osób uzależnionych od alkoholu - grupa ta w związku z uzależnieniem od alkoholu ponosi straty o charakterze społecznym i materialnym, jednocześnie będąc powodem powstawania strat zdrowotnych, społecznych i materialnych w swoim najbliższym otoczeniu,

- osoby pijące szkodliwie - oznacza to grupę osób, u których w związku z nadużywaniem alkoholu należy spodziewać się zwiększonej ilości szkód zdrowotnych wynikających m.in. z urazów mających związek z alkoholem oraz długotrwałej ekspozycji na duże dawki alkoholu. Powoduje to w przypadku pacjentów nadużywających alkoholu oraz uzależnionych od alkoholu, zwiększone koszty w wielu obszarach ochrony zdrowia,

- dorosłych i żyjących w otoczeniu alkoholika - do tej grupy osób możemy zaliczyć dorosłych członków rodziny lub partnerów życiowych alkoholika. Osoby te żyjąc w otoczeniu alkoholika ponoszą różnego rodzaju straty, w tym zdrowotne wynikające z długotrwałego funkcjonowania w głębokim stresie oraz z psychicznymi i somatycznymi kosztami szkodliwego przystosowania do życia z osobą uzależnioną od alkoholu,

- dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików – życie dzieci w rodzinie z problemem alkoholowym powoduje poważne straty emocjonalne i rozwojowe. Należy zaznaczyć, że dysfunkcje powstałe w przypadku dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholowych przenoszone są w dorosłe życie jako tzw. syndrom DDA /Dorośle Dzieci Alkoholika/, jest to sytuacja, w której wychowywanie się w otoczeniu osób uzależnionych od alkoholu oraz brak pomocy psychologicznej, terapeutycznej w dzieciństwie może skutkować dysfunkcjami w sferze emocjonalnej i psychicznej w trakcie dorosłego życia.

Na terenie powiatu sławieńskiego działa wiele organizacji i instytucji mających za zadanie niesienie pomocy ludziom z problemami alkoholowymi.

W zakresie problematyki alkoholowej, narkotykowej i przemocy w rodzinie opracowywane są przez samorządy gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które w swojej konstrukcji merytorycznej są tożsame z założeniami Narodowego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2000 – 2005, przyjętego przez Rząd RP na posiedzeniu w dniu 26 września 2000 roku.

W mieście Sławnie działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień mieszczący się przy ul. Rapackiego 10, w którym działa m.in. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie i Przemocy Seksualnej, Świetlica Środowiskowo-Terapeutyczna, Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Świec”, oraz Grupa Wsparcia AA, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Koło Miejskie.

W każdej gminie funkcjonują Gminne Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które w ramach swoich działań :

- prowadzą rozmowy interwencyjno – motywacyjne z osobami nadużywającymi alkoholu,
- kierują wnioski do sądu o przymusowe leczenie,
- kierują osoby uzależnione na terapię indywidualną i grupową.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sławnie udzieliła w 2002r. pomocy 85 rodzinom z problemem alkoholowym, w 2003r. – 348 rodzinom, natomiast w 2004r. – 506 rodzinom. Problem społeczny jakim jest alkoholizm w Mieście Sławno ma tendencję wzrostową, co jest niepokojące.

W Mieście Darłowo szkodliwe spożycie napojów alkoholowych jest ponadprzeciętne. Sprzyja temu duże bezrobocie z jednej strony, a także wczesowy charakter miasta i atmosfera wakacyjnego luzu.

W Punkcie Konsultacyjnym w Darłowie w zakresie uzależnień w roku 2004 udzielono porad łącznie 170 osobom, w tym 13 kobietom. Po raz pierwszy zgłosiły się 64 osoby.

W Mieście Darłowo w budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzone są terapie indywidualne dla osób uzależnionych od alkoholu, motywowanie do podjęcia leczenia oraz terapie grupowe. W okresie pierwszego półrocza 2004r. na terapię zgłosiło się 21 osób uzależnionych od alkoholu oraz 13 osób współuzależnionych, w tym 6 ofiar przemocy. Razem odbyły się 32 spotkania osób uzależnionych i 30 spotkań osób współuzależnionych. W okresie od końca czerwca do końca roku 2004 na terapię zgłosiło się 7 nowych osób uzależnionych od alkoholu, 1 osoba pijąca szkodliwie oraz 6 nowych osób współuzależnionych (w tym 4 ofiary przemocy). Razem odbyły się 32 spotkania osób uzależnionych i 2 wizyty osób pijących w sposób szkodliwy oraz 17 spotkań osób współuzależnionych.

Organizowane są również grupy wsparcia terapeutycznego dla członków rodzin osób uzależnionych, czyli tak zwanych współuzależnionych. Prowadzona jest terapia indywidualna dla osób współuzależnionych, które są przygotowywane do podjęcia terapii grupowej. W 2004r odbyło się 14 terapii grupowych z łącznym udziałem 47 osób.

W listopadzie 2004r. powstał w mieście Darłowo nowy klub Anonimowych Alkoholików z siedzibą w Darłowskim Ośrodku Kultury, który przyjął nazwę AA„Jutrzenka”.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Malechowie w 2002r. udzieliła pomocy 80 osobom, w tym 22 mężczyznom, 4 kobietom trzeźwiejącym, 16 osobom współuzależnionym oraz 2 młodocianym osobom, które zgłosiły interwencję wobec rodziców.

W 2003r. liczba osób, którym Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Malechowie udzieliła pomocy zmniejszyła się do 70 osób, w tym 10 mężczyzn, 6 osób trzeźwiejących, 7 kobiet współuzależnionych, 4 osoby trzeźwiejące i 1 osoba małoletnia. W 2004r. liczba osób wzrosła do 77 osób, w tym 20 mężczyzn, 7 osób trzeźwiejących, 9 kobiet współuzależnionych i 2 osoby uzależnione.

Na terenie Gminy Malechowo występują następujące problemy: uzależnienie od alkoholu, dzieci tkwiące w rodzinach z uzależnieniem alkoholowym, zamienność alkoholu na lekomanię, współuzależnienie od alkoholu, przemoc stosowaną wobec rodzin (szczególnie wobec żon).

W Gminie Postomino w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych były prowadzone następujące działania:

1) w 2002r.

- przeprowadzono 10 rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, z tego 9 wniosków skierowano do Sądu o przymusowe leczenie,
- z pomocy materialnej z powodu uzależnienia, co najmniej jednego członka rodziny skorzystało 28 osób.

2) w 2003r.

- przeprowadzono 12 rozmów interwencyjno motywujących do leczenia z osobami nadużywającymi alkoholu, z tego 10 spraw przekazano do Sądu o zastosowanie przymusowego leczenia,
- 30 rodzinom z terenu gminy, w których występuje alkoholizm udzielono pomocy materialnej,

3) w 2004r.

- przeprowadzono z 26 osobami rozmowy motywujące do leczenia, z tego 7 wniosków przekazano do Sądu o zastosowanie przymusowego leczenia, pozostałe osoby skierowane zostały do terapeuty d/s uzależnień,
- ze względu na alkoholizm pomocy materialnej udzielono 40 rodzinom zamieszkującym na terenie gminy.

W ramach zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej działa w Postominie Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin.

Niepokojąca sytuacja dotyczy osób bezrobotnych należących do grupy ryzyka pod względem konsumowania napojów alkoholowych. Dynamicznie zmieniająca się sytuacja na rynku pracy w powiecie, duże bezrobocie, powoduje wzrost liczby osób pijących.

Komenda Powiatowa Policji w Sławnie odnotowała osoby zatrzymane do wytrzeźwienia: w 2002r. – 102 osoby, 2003r. - 94 osoby, 2004r. -73 osoby.

W związku z dysfunkcjami jakie powoduje nadmierna konsumpcja alkoholu w sferze psychicznej i biologicznej człowieka, poszerza się niemały już na terenie powiatu obszar ubóstwa.

2.4.2. Przemoc w rodzinie

Przemoc jest zespołem zachowań obejmujących przemoc fizyczną, przemoc seksualną i przemoc emocjonalną, zmierzających do zniewolenia ofiary, wyeliminowania jej suwerennych myśli i działań, podporządkowania jej żądaniom i potrzebom sprawcy. Przemocy w rodzinie sprzyja: bieda, brak pożywienia, brak ubrania, brak mieszkania, brak wody, brak ciepła, brak możliwości uczenia się, brak możliwości leczenia się. Przemoc kierowana jest głównie ku osobom zależnym i uciążliwym: starym, niedołącznym, dzieciom; wyraża się odmową lub niemożnością zaspokojenia ich podstawowych potrzeb.

Sprawcami przemocy są w przeważającej większości mężczyźni. Przemoc w rodzinie jest tym rodzajem przemocy w stosunku do bliskich osób, której ujawnienie jest wyjątkowo trudne. Ofiara składająca zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa musi liczyć się ze wzrostem zagrożenia, ostracyzmem społecznym, znikomymi korzyściami i potencjalnymi dolegliwościami oraz z emocjonalnymi kosztami ukarania dobrze znanego człowieka.

Społeczeństwo nie jest przygotowane do tego, by zapewnić bezpieczeństwo ofiarom przemocy w rodzinie lub nadzorować i karać zachowanie sprawców. Przemoc w rodzinie ma charakter powszechny. Każda powołana dla ochrony interesów ofiar instytucja natychmiast zapełnia się osobami zwracającymi się o pomoc. Brak wykwalifikowanej kadry, miejsc zakwaterowania, środków transportu, możliwości zapewnienia bezpieczeństwa świadkowi – pokrzywdzonemu są najczęstszymi problemami, z którymi borykają się tego rodzaju instytucje.

Przemoc domowa nie ogranicza się do rodzin z problemem alkoholowym, jednak te zwiększają ryzyko jej występowania.

W Polsce 40% przypadków przemocy domowej zgłoszonej do Ogólnopolskiego Telefonu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – „Niebieska Linia” związana była z alkoholem. Biorąc pod uwagę powyższe oraz informacje z instytucji stykających się z przemocą domową można założyć, że większość osób doznających przemocy domowej pozostaje poza oddziaływaniem, które mogłoby przemoc zatrzymać i pomóc ofiarom w sposób profesjonalny.

Według badań przeprowadzonych w Polsce, 52,9% kobiet i 1,8% mężczyzn doświadczyło przemocy seksualnej. Jak wskazują wyniki badań, nadużywanie alkoholu przez rodziców oraz częste lub bardzo częste kłótnie między rodzicami o kilka procent zwiększają ryzyko doświadczenia przemocy seksualnej w dzieciństwie.

Skala zjawiska przemocy domowej w powiecie jest trudna do precyzyjnego określenia. Dane z Policji pozwalają jedynie określić w pewnej mierze liczbę przypadków przemocy domowej.

Na terenie powiatu sławieńskiego działa od grudnia 2003 roku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy, który zajmuje się przemocą w rodzinie, wobec dziecka oraz przemocą seksualną. Zarejestrowane ofiary przemocy domowej

(35 osób) i sprawcy przemocy (12 osób) są objęci pomocą psychologiczną, terapeutyczną i prawną.

W roku 2003 Komisariat Policji w Darłowie prowadził 36 postępowań dotyczących przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta”, natomiast w 2004r. - 44 postępowania. W 2003r. odnotowano 8 przypadków zagrożenia demoralizacją nieletnich, natomiast w 2004 – 13 przypadków; w tych sprawach wystąpiono z wnioskami do Sądu Rejonowego w Koszalinie do Wydziału ds. Nieletnich o objęcie dozorem kuratorskim.

Z informacji Komendy Powiatowej Policji w Sławnie wynika, że rośnie liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu i tak w roku 2003r. odnotowano 36 sprawców natomiast w 2004r. – 46. Odnotowano jednocześnie w 2003r. - 103 ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym, natomiast w 2004r.- 127 ofiar.

2.4.3. Zjawisko przestępczości

Z badań kryminalistycznych wynika, że często przestępstwa popełniane są na osobach z najbliższego otoczenia. Gwałty, zabójstwa, pobicia, rabunki na ogół mają miejsce w obrębie niewielkiej społeczności - wśród sąsiadów i znajomych. Wiedza o nawykach i słabościach ofiary ułatwia atak, z czasem zaś może dojść do eskalacji przemocy, jeżeli nawarstwiający się konflikty podsycają wrogość i strach.

Poniższa tabela przedstawia dane z Komendy Powiatowej Policji w Sławnie, dotyczące zjawisk patologicznych odnotowanych przez jednostkę Policji na terenie powiatu sławieńskiego.

Zjawiska patologiczne w powiecie sławieńskim w latach 2002-2004

Tabela 31

Lp.	Zjawiska patologiczne	2002 r.	2003 r.	2004 r.
1.	Sprawcy przestępstw pod wpływem alkoholu	322	341	432
2.	Nielegalny handel alkoholem	4	brak danych	7
3.	Naruszenie zasad sprzedaży (podawania) alkoholu	0	brak danych	7
4.	Wypadki spowodowane przez nietrzeźwych kierujących	24	16	15
5.	Liczba zabitych pieszych w wypadkach drogowych, którzy znajdowali się pod wpływem alkoholu	0	1	0

Z roku na rok rośnie liczba sprawców przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu, w roku 2002 liczba sprawców wynosiła 322 osoby i wzrosła w 2003r. do 341 osób.

Natomiast w porównaniu z rokiem 2004 liczba sprawców wzrosła o 91 osób. Odnotowano też spadek liczby wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców.

Komisariat Policji w Darłowie obejmuje swoim działaniem Miasto i Gminę Darłowo. W roku 2002 na terenie działania KP Darłowo odnotowano 754 przestępstw, w roku 2003 ilość przestępstw wzrosła do 765, a w kolejnym roku odnotowano 772 przestępstwa.

Przestępstwa w Mieście i Gminie Darłowo w latach 2002-2004

Tabela 32

Lp.	Rodzaj przestępstwa	2002	2003	2004
1.	Kradzież z włamaniem	207	210	211
2.	Kradzież mienia	179	241	272
3.	Kradzież rozbójnicza, rozbój, wymuszenie rozbójnicze	8	3	9
4.	Bójka i pobicie	9	6	5
5.	Przestępstwa gospodarcze	10	7	10
6.	Nietrzeźwi kierujący	131	121	110
7.	Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	8	3	5

Z zaprezentowanych danych wynika, że poziom przestępczości w Mieście i Gminie Darłowo zarówno w ujęciu ogólnym, jak i w poszczególnych kategoriach w analizowanym okresie utrzymuje się na podobnym poziomie. Niemniej można dostrzec trend wzrostu w kategorii przestępstw kradzieży mienia. Przyczyny tego zjawiska należy upatrywać w zwiększonym ruchu turystycznym zwłaszcza w sezonie letnim. Niefrasobliwość osób wypoczywających ułatwia zadanie przestępcom. Łupem przestępców padają głównie drobne przedmioty o niewielkiej wartości.

Duży udział w popełnianych przestępstwach na terenie Miasta i Gminy Darłowa mają osoby nieletnie. W 2002 roku 22 osoby nieletnie popełniły 18 czynów przestępczych. W następnym roku odnotowano 7 czynów popełnionych przez 17 nieletnich osób. W roku 2004 ustalono 31 nieletnich, którzy dopuścili się 23 czynów karalnych.

Ilość przestępstw popełnianych przez sprawców będących pod wpływem alkoholu jest znaczna. Zjawisko to występujące w Mieście i Gminie Darłowo przedstawia poniższa tabela.

**Udział nietrzeźwych wśród ogółu sprawców przestępstw
w Mieście i Gminie Darłowo**

Tabela 33

Rok	Sprawcy ogółem	Nietrzeźwi
2002	254	160
2003	208	142
2004	224	131

Źródło: Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działające przy Burmistrzu Miasta Darłowo i Wójcie Gminy Darłowo.

W roku 2002 odnotowano w Mieście i Gminie Darłowo 160 nietrzeźwych sprawców przestępstw, w roku 2003 – 142 nietrzeźwych sprawców, a w 2004 – 131 nietrzeźwych sprawców przestępstw. Pocięszającym jest fakt, że udział nietrzeźwych sprawców przestępstw z roku na rok spada.

W roku 2004 stwierdzono 5 przestępstw z ustawy o wychowaniu w trzeźwości, w 2003 jedno przestępstwo, a 2004 r. -2 tego rodzaju przestępstwa.

W roku 2002 Komisariat Policji w Darłowie nie odnotował przestępstw z ustawy o niedozwolonym wyrobie alkoholu; w 2003 - jedno i w 2004 r. również jedno tego typu przestępstwo.

2.5. Najważniejsze kierunki rozwoju polityki społecznej w powiecie sławieńskim

Na podstawie przeprowadzonych diagnoz i określonych potrzeb można przyjąć najważniejsze kierunki rozwoju pomocy społecznej w powiecie sławieńskim:

- **Odchodzenie od pomocy instytucjonalnej na rzecz pomocy środowiskowej**

Obserwuje się, że coraz częściej zachodzi konieczność odchodzenia od pomocy instytucjonalnej. Zaczynamy zwracać uwagę na konieczność takiego podejścia nie tylko ze względów finansowych, ale także socjalizacyjnych czy aktywizujących określone grupy społeczne. W takich przypadkach najczęściej mówi się o dzieciach z placówek opiekuńczo-wychowawczych i o osobach starszych. Realizacja takiego podejścia jest jedynie możliwa, w przypadkach przekształcenia istniejących placówek zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym i rozwoju specjalistycznych usług socjalnych w środowisku. W pierwszej kolejności nacisk kładzie się na pozyskiwanie, szkolenie i tworzenie rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem, w tym rodzin zawodowych. Na drugim zaś miejscu zwraca się uwagę na rozwój usług opiekuńczych dla osób starszych, którzy powinni być otoczeni odpowiednią do potrzeb opieką.

- **Rozbudowa środowiskowych form pomocy półstacjonarnej, które mają służyć utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku**

Takie formy pomocy oferują ośrodki wsparcia, a w szczególności: środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, noclegownie, ośrodki opiekuńcze, świetlice terapeutyczne i ogniska wychowawcze. Najczęściej sygnalizuje się konieczność zorganizowania takiej pomocy dla osób starszych, dzieci zaniedbanych wychowawczo, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób niepełnosprawnych ruchowo (głównie osób na wózkach inwalidzkich) i osób bezdomnych.

- **Tworzenie mieszkań chronionych**

Działanie to ma na celu zabezpieczenie mieszkań przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, resocjalizacyjne, zakłady dla nieletnich, rodziny zastępcze, zakłady karne. Osoby te na ogół nie mają dokąd wracać. Zapewnienie warunków mieszkaniowych, przy odpowiednim wsparciu, pozwoli tej grupie samodzielnie żyć w środowisku.

- **Zwiększenie nakładów finansowych na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych**

Na terenie naszego powiatu są takie miejscowości, w których nie mogą funkcjonować osoby niepełnosprawne na wózkach. Bariery architektoniczne powodują wyraźną marginalizację tej grupy społecznej, zarówno dzieci jak i dorosłych. Istnieje pilna potrzeba zwiększenia nakładów finansowych na likwidację barier architektonicznych, zwłaszcza w małych miejscowościach. Problem stanowi nie tylko wyjście z domu osoby niepełnosprawnej, ale także możliwość dostania się do urzędów, instytucji, placówek i innych miejsc publicznych.

- **Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej**

Obecnie istnieje duże zapotrzebowanie w naszym powiecie na tego typu placówkę interwencyjną. Wraz ze wzrostem przemocy w rodzinie, pojawia się poważny problem gdzie umieszczać osoby lub rodziny znajdujące się w sytuacji kryzysowej. Pojawia się tu kwestia nie tylko izolacji sprawcy od ofiary, ale także specjalistycznej pomocy psychologicznej i terapeutycznej.

- **Tworzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych dla bezrobotnych, rodzin niewydolnych wychowawczo, ofiar przemocy, osób niepełnosprawnych, w tym usługi prawne dla mieszkańców itp.**

Istnieje potrzeba rozszerzenia aktualnych usług w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego w naszym powiecie.

- **Ścisła współpraca instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej**

Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że organizacje pozarządowe stanowią ważne ogniwo w pomocy społecznej. Samorządy mogłyby częściej powierzać niektóre zadania podmiotom niepublicznym. Taka pragmatyka sprawdza się zwłaszcza wtedy jeżeli chodzi o środowiska szczególnie zaniedbane czy wiejskie, do których trudno jest dotrzeć. Współpraca taka jest korzystna również z powodów finansowych, kiedy to niektóre przedsięwzięcia są współfinansowane przez różnych partnerów społecznych.

- **Podejmowanie działań ograniczających zjawisko bezrobocia**

Ograniczenie bezrobocia powinno nastąpić poprzez:

- właściwe wykorzystanie środków Funduszu Pracy na aktywizację bezrobocia w powiecie sławieńskim,
- wspomoczenie rozwoju małych i średnich firm,
- zmiany w kierunkach kształcenia zawodowego pod potrzeby sławieńskiego rynku pracy,
- zwiększenie możliwości kształcenia dorosłych,
- dostęp inwestorów do informacji o możliwościach inwestowania w miastach i gminach powiatu sławieńskiego,
- rozwinięcie zachęt ekonomicznych dla zakładów nowopowstających, tworzących nowe stałe miejsca pracy w powiecie.

III. Budowa strategii powiatowej polityki społecznej

3.1. Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia systemu pomocy społecznej powiatu sławieńskiego. Analiza SWOT

Punktem wyjścia prac nad strategią jest udzielenie odpowiedzi na pytanie: W jakim stanie znajduje się system pomocy społecznej powiatu sławieńskiego i jaka będzie prawdopodobna droga jego rozwoju ?

Jest to faza diagnozy prospektywnej, ujmującej przeszłe i przewidywane, wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju systemu pomocy społecznej powiatu.

Diagnoza ma przedstawiać dynamiczny bilans korzystnych i niekorzystnych cech problemów społecznych i na tym tle identyfikuje jego główne przewagi konkurencyjne (szanse) oraz ograniczenia (bariery) rozwoju.

Na podstawie przedstawionej diagnozy społecznej zostały określone główne obszary problemowe występujące w powiecie sławieńskim. Należą do nich:

- pomoc społeczna,

- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- wspieranie osób niepełnosprawnych,
- bezrobocie.

Dla każdego z obszarów została przeprowadzona analiza SWOT.

❖ Obszar pomocy społecznej

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY stanowiące wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną w powiecie sławieńskim	SLABE STRONY stanowiące wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną w powiecie sławieńskim
<ul style="list-style-type: none"> • Działalność w szkołach ognisk wychowawczych i świetlic środowiskowych. • Ułatwiony dostęp do instytucji typu: oddział Urzędu Skarbowego zlokalizowanych przy Starostwie Powiatowym. • Wykwalifikowana kadra pracowników działających na polu pomocy społecznej. • Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działających w każdym mieście i gminie powiatu sławieńskiego. • Opracowanie Strategii Rozwoju Powiatu Sławieńskiego do roku 2015 wyznaczającej kierunki rozwoju powiatu. • Istnienie instytucji polityki społecznej powiatu wspierającej rodziny. • Istnienie organizacji pozarządowych i grup samopomocowych działających na rzecz rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak Domu Pomocy Społecznej. • Brak noclegowni dla osób bezdomnych. • Brak Poradni Rodzinnej • Brak wystarczającej liczby świetlic socjoterapeutycznych. • Skromna oferta dotycząca nowych miejsc pracy, duże bezrobocie. • Brak ofert stałych pod względem zatrudnienia dla ludzi młodych i wykształconych. • Niski poziom wykształcenia społeczeństwa. • Wzrost przestępczości i zjawisk patologicznych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. • Nasilający się problem przemocy w środowisku rodzinnym i szkolnym. • Brak aktywności społecznej w zakładaniu nowych stowarzyszeń. • Niewystarczająca współpraca pomiędzy organizacjami i stowarzyszeniami oraz instytucjami zajmującymi się pomocą osobom potrzebującym w zakresie pomocy społecznej. • Brak środków własnych przy tworzeniu programów strukturalnych, co znaczenie utrudnia korzystanie z tego typu pomocy. • Brak mieszkań socjalnych. • Brak bezpieczeństwa ekonomicznego rodzin. • Ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży. • Wzrost problemów społecznych i niewystarczająca diagnoza oraz profilaktyka. • Starzenie się społeczeństwa – brak infrastruktury socjalnej dla tej kategorii osób. • Niski stopień integracji społeczności lokalnej. • Szerzenie się zjawiska alkoholizmu i

	<p>narkomanii.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ograniczone zasoby finansowe i rzeczowe, które mogą być wykorzystywane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
<p>SZANSE stanowiące zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów</p>	<p>ZAGROŻENIA stanowiące zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów</p>
<ul style="list-style-type: none"> Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i stworzenie szansy pozyskiwania funduszy pomocowych. Niesienie daleko idącej pomocy rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej – możliwość korzystania z usług specjalistów. Rozwój i płynność współpracy instytucji, organizacji i stowarzyszeń w sprawach dotyczących pomocy społecznej. Ograniczenie przestępczości wśród dzieci i młodzieży. Kompleksowe realizowanie zadań z zakresu pomocy społecznej. Rozwój nowych rozwiązań walki z problemami społecznymi i metod funkcjonowania instytucji pomocy społecznej. Wzrost popularności wolontariatu oraz nowe możliwości prawne jego rozwoju. Pozyskiwanie inwestorów do rozwoju infrastruktury. 	<ul style="list-style-type: none"> Nieodpowiednie przygotowanie kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie pisania programów strukturalnych. Ucieczka młodych i zdolnych osób do innych miast. Obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego. Postępujące ubóstwo społeczeństwa związane przede wszystkim z bezrobociem. Napływające z otoczenia zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych, rozpad rodziny. Ograniczanie wysokości środków finansowych przeznaczanych z budżetu centralnego na pomoc społeczną. Przeciążenie budżetu samorządów terytorialnych. Obarczanie samorządu lokalnego kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości w stosunku do wysokości przekazywanych środków na ich realizację. Problemy gospodarcze kraju, które mogą powodować pogłębianie się problemów społecznych.

❖ **Obszar przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu**

ANALIZA SWOT

<p>MOCNE STRONY stanowiące wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną w powiecie sławieńskim</p>	<p>SŁABE STRONY stanowiące wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną w powiecie sławieńskim</p>
<ul style="list-style-type: none"> Funkcjonowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych: Domu Dziecka w Darłowie, Pogotowia Opiekuńczego w Sławnie, Środowiskowego Ogniska Resocjalizacyjnego w Darłowie. Działalność Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego, przy Domu Dziecka w Darłowie. 	<ul style="list-style-type: none"> Brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej dla matek i dzieci – ofiar przemocy w rodzinie lub osób znajdujących się przejściowo w innych dramatycznych sytuacjach życiowych. Rozpad więzi rodzinnych Niski poziom wykształcenia społeczeństwa.

<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie nieodpłatnych szkoleń dla nowo utworzonych rodzin zastępczych, pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej przez Ośrodek Adopcyjno - Opiekuńczy. • Prowadzenie akcji stypendialnej dla dzieci zdolnych „Talent za talent” przez Fundację „Rodzina”. • Usytuowanie Starostwa Powiatowego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w jednym budynku – co znacznie ułatwia społeczności lokalnej załatwienie spraw. • Wykwalifikowana kadra pracowników działających na polu pomocy społecznej. • Opracowanie Strategii Rozwoju Powiatu Sławieńskiego do roku 2015 wyznaczającej kierunki rozwoju powiatu. • Działalność Powiatowej Poradni Psychologiczno –Pedagogicznej w Sławnie i w Darłowie. • Działalność Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego do spraw uzależnień w Sławnie i w Darłowie. • Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działających w każdym mieście i gminie powiatu sławieńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost przestępczości, zjawisk przemocy i agresji w społeczeństwie, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży. • Niewystarczające środki finansowe i zbyt mała kadra do realizacji zadań ustawowych. • Nasilający się problem przemocy w środowisku rodzinnym i szkolnym. • Słaba współpraca pomiędzy organizacjami i stowarzyszeniami oraz instytucjami zajmującymi się pomocą osobom potrzebującym w zakresie pomocy społecznej. • Brak mieszkań chronionych. • Ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży. • Wzrost intensywności i dynamiki zmian obserwowanych problemów społecznych. • Niekorzystne, zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa. • Słabo rozwinięty system opieki nad ludźmi starymi. • Brak środków własnych przy tworzeniu programów strukturalnych , co znacznie utrudnia korzystanie z tego typu pomocy. • Niski stopień integracji społeczności lokalnej. • Szerzenie się zjawiska alkoholizmu i narkomanii. • Brak terapii osób dotkniętych narkomanią. • Ograniczone zasoby finansowe i rzeczowe, które mogą być wykorzystywane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. • Brak Domu Pomocy Społecznej. • Brak Poradni Rodzinnej.
<p>SZANSE stanowiące zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów</p>	<p>ZAGROŻENIA stanowiące zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów</p>

- Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i stworzenie szansy pozyskiwania funduszy pomocowych.
- Niesienie daleko idącej pomocy rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej- możliwość korzystania z usług specjalistów.
- Rozwój i płynność współpracy instytucji, organizacji i stowarzyszeń w sprawach dotyczących pomocy społecznej.
- Ograniczenie przestępczości wśród dzieci i młodzieży.
- Kompleksowe realizowanie zadań z zakresu pomocy społecznej.
- Rozwój nowych rozwiązań walki z problemami społecznymi i metod funkcjonowania instytucji pomocy społecznej.
- Wzrost popularności wolontariatu oraz nowe możliwości prawne jego rozwoju.
- Wspieranie rodziny zagrożonej dysfunkcjami poprzez udzielanie kompleksowej pomocy, poradnictwa, doradztwa i terapii.

- Niedostateczne przygotowanie kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie pisania programów strukturalnych.
- Postępujące ubóstwo społeczeństwa związane przede wszystkim z bezrobociem.
- Napływające z otoczenia zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych.
- Ograniczanie wysokości środków finansowych przeznaczanych z budżetu centralnego na pomoc społeczną.
- Duża liczba problemów konkurujących z problemami społecznymi o wsparcie z budżetu centralnego (jak również z budżetów lokalnych).
- Obarczanie samorządu lokalnego kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości w stosunku do wysokości przekazywanych środków na ich realizację.
- Problemy gospodarcze kraju , które mogą powodować pogłębianie się problemów społecznych oraz ograniczać możliwości ich usuwania bądź łagodzenia.
- Słabo rozwinięty system poradnictwa psychologicznego, prawnego i pedagogicznego.
- Brak stabilności gospodarczej i politycznej kraju.

❖ **Obszar wspierania osób niepełnosprawnych**

ANALIZA SWOT

<p>MOCNE STRONY stanowiące wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną w powiecie sławieńskim</p>	<p>SŁABE STRONY stanowiące wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną w powiecie sławieńskim</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Pozytywna współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. • Wzrost aktywności organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych. • Działalność Dziennego Ośrodka Rehabilitacyjno-Terapeutycznego w Darłowie. • Utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Sławnie oraz zakup samochodu dla potrzeb osób niepełnosprawnych uczestniczących w warsztatach. • Świadczenie usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych w ośrodkach sanatoryjno-wypoczynkowych w miejscowościach nadmorskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenach wiejskich. • Brak skutecznej polityki zatrudnienia osób niepełnosprawnych. • Trudna sytuacja finansowa osób niepełnosprawnych barierą w dostępie do bazy rehabilitacyjnej. • Bardzo niski udział środków własnych samorządów na realizację zadań w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym. • Istniejące bariery utrudniające funkcjonowanie społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych.
<p>SZANSE stanowiące zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów</p>	<p>ZAGROŻENIA stanowiące zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Wyższy poziom świadomości społecznej w zakresie rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych. • Rozwój zaplecza rehabilitacyjnego w dużych i małych aglomeracjach. • Pozytywna współpraca instytucji, samorządów i organizacji pozarządowych. • Korzystne regulacje prawne. • Pozyskiwanie dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego na programy działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2004-2006. 	<ul style="list-style-type: none"> • Częste zmiany legislacyjne ograniczające możliwości wsparcia osób niepełnosprawnych. • Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych. • Pogarszająca się sytuacja finansowa osób niepełnosprawnych, wpływająca na spadek zainteresowania z korzystania ze środków PFRON.

❖ Obszar bezrobocia

MOCNE STRONY stanowiące wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną w powiecie sławieńskim	SŁABE STRONY stanowiące wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną w powiecie sławieńskim
<ul style="list-style-type: none"> • Dobre rozeznanie skali zjawiska. • Wzrost tendencji do podwyższania kwalifikacji zawodowych przez osoby młode. • Wzrost tendencji do uzyskania przez bezrobotnych kwalifikacji zawodowych. • Duża ilość programów i środków finansowych na rzecz promocji zatrudnienia. • Działalność Inkubatora Przedsiębiorczości w Sławnie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wzrostu gospodarczego w regionie. • Brak prawidłowej współpracy pomiędzy wszystkimi samorządami powiatu w zakresie walki z bezrobociem. • Niskie kwalifikacje zawodowe długotrwale bezrobotnych. • Niewystarczająca współpraca instytucji kształcących z urzędami pracy. • Nieefektywne metody działań instytucji wspomagających kierowanych do osób długotrwale bezrobotnych. • Brak specjalistycznej kadry.
SZANSE stanowiące zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów	ZAGROŻENIA stanowiące zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów
<ul style="list-style-type: none"> • Członkostwo w Unii Europejskiej. • Zmiany legislacyjne w zakresie polityki promującej zatrudnienie. • Aktywizacja gospodarcza z udziałem funduszy strukturalnych. • Inwestowanie w rozwój zasobów ludzkich. • Wdrażanie programów aktywizacji obszarów wiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak skutecznej polityki fiskalnej wspierającej rozwiązywanie problemu bezrobocia. • Utrwalanie się bezrobotnego stylu życia zwłaszcza na obszarach wiejskich. • Brak motywacji u długotrwale bezrobotnych do podejmowania zatrudnienia. • Słaba infrastruktura komunikacyjna w powiecie wpływająca niekorzystnie na mobilność. • Marginalizacja regionu w polityce społeczno-gospodarczej państwa. • Brak planów zagospodarowania przestrzennego wszystkich gmin.

3.2. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim

Budowana strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim w dążeniu do realizacji jej założeń podkreśla w misji potrzebę przeobrażenia powiatu sławieńskiego w powiat bezpieczny i przyjazny dla jego mieszkańców.

Misją będzie więc:

Dążenie do zintegrowanego, solidnego i efektywnie działającego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych występujących wśród mieszkańców powiatu sławieńskiego.

Realizując misję chcemy, aby nasz powiat był :

- powiatem europejskim, dominującym wśród powiatów na terenie Pomorza Zachodniego,
- powiatem zrównoważonego rozwoju, otwartym na świat, ambitnym oraz wyzwającym potencjał tkwiący w jego mieszkańcach,
- powiatem, w którym poziom życia mieszkańców zmienia się, zmierzając ku standardom Unii Europejskiej,
- powiatem, w którym zmniejsza się stan długotrwałego bezrobocia poprzez podnoszenie jakości życia osób bezrobotnych, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie podjąć pracy, a przez to zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych zarówno swoich, jak i najbliższej rodziny.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim

W tej fazie pracy nad strategią określono pożądany stan systemu pomocy społecznej powiatu sławieńskiego w momencie wyznaczonym horyzontem strategii. Zarysowano stan docelowy, nazywany wizją, będącą pierwszym przybliżeniem celów rozwoju problemów społecznych występujących na terenie naszego powiatu. Wizja ta powinna być odważna, a jednocześnie realistyczna.

Wizję rozwoju systemu pomocy społecznej powiatu, należy ujmować jako wyobrażenie tego, jak on ma wyglądać i funkcjonować w momencie realizacji strategii po upływie 10 lat.

Wizja jest również rodzajem wyzwania, określeniem najbardziej ogólnego celu rozwojowego, pożądanego wizerunku systemu pomocy społecznej powiatu.

Wizję rozwoju naszego powiatu sformułowano na podstawie wyników analizy SWOT, zgodnie z którą rozwiązywanie problemów społecznych w powiecie sławieńskim w roku 2015 charakteryzować się będzie :

- dobrze funkcjonującym i rozwiniętym systemem pomocy społecznej, który jest w stanie zapewnić pomoc osobom i rodzinom potrzebującym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
- kompleksowym realizowaniem zadań z zakresu pomocy społecznej,
- bezpieczeństwem w odczuciu mieszkańców,
- niskim wskaźnikiem bezrobocia,
- sprawnym przepływem informacji w zakresie zagadnień pomocy społecznej z uwzględnieniem grupy osób niepełnosprawnych,
- powiatem pozyskującym środki finansowe z Unii Europejskiej,
- powiatem charakteryzującym się niskim wskaźnikiem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3.3. Cele strategiczne i cele operacyjne strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim

Po analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych powiatu sławieńskiego, wyłoniono poniżej następujące cele strategiczne i operacyjne.

3.3.1. Obszar problemowy pomocy społecznej

I. Cel strategiczny   Prawidłowo funkcjonująca rodzina

Cel operacyjny 1.   Stworzenie systemu zapobiegania kryzysom w rodzinie

- Działanie 1.1.   Organizowanie i wspieranie szkoleń podnoszących kompetencje i umiejętności wychowawcze w rodzinie.
- Działanie 1.2.   Inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do ograniczenia zjawisk patologii w rodzinie.
- Działanie 1.3.   Stworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z uwzględnieniem działań profilaktycznych i edukacyjnych.
- Działanie 1.4.   Utworzenie i rozwój sprawnie działającego zaplecza terapeutycznego i prawnego, w tym dla sprawców przemocy.

Cel operacyjny 2.   Poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych

- Działanie 2.1.   Opracowywanie i wdrażanie programów lokalnych na rzecz pomocy rodzinom.
- Działanie 2.2.   Rozszerzenie propozycji oferty pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem pomocy środowiskowej.
- Działanie 2.3.   Rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej, zgodnie z potrzebami i uwarunkowaniami lokalnymi.

Cel operacyjny 3.   Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych ludzi starych

- Działanie 3.1.   Stworzenie systemu pomocy osobom starszym w ich środowisku zamieszkania.
- Działanie 3.2.   Szerzenie i poprawa jakości świadczonych usług, skierowanych do ludzi w wieku poprodukcyjnym.
- Działanie 3.3.   Aktywizacja środowiska poprzez tworzenie grup samopomocowych, sąsiedzkich oraz grup wsparcia.
- Działanie 3.4.   Szerzenie współpracy z instytucjami, organizacjami i Kościołami, które prowadzą akcje na rzecz osób starszych.

3.3.2. Obszar problemowy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

II. Cel strategiczny   Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych i funkcjonowaniu w środowisku

Cel operacyjny 1.   Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin

- Działanie 1.1.   Tworzenie Poradni Rodzinnej dla rodzin z dysfunkcjami.
- Działanie 1.2.   Tworzenie mieszkań chronionych wychowankom z placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz rodzin zastępczych.
- Działanie 1.3.   Wspieranie inicjatyw środowisk lokalnych skierowanych do rodzin.
- Działanie 1.4.   Rozszerzenie oferty pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy środowiskowej dla dzieci.
- Działanie 1.5.   Wyrównywanie szans w dostępie do usług pomocy społecznej.
- Działanie 1.6.   Opracowywanie i wdrażanie programów lokalnych na rzecz pomocy rodzinom.
- Działanie 1.7.   Edukacja kadry dla realizacji tworzenia lokalnego systemu wsparcia dla rodzin.

Cel operacyjny 2.   Pomoc dla rodzin dotkniętych przemocą i znajdujących się w sytuacjach kryzysowych

- Działanie 2.1.   Tworzenie Ośrodków Interwencji Kryzysowej oraz systemu informacyjno-doradczego dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.
- Działanie 2.2.   Opracowywanie i wdrażanie programów lokalnych na rzecz pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych.

Działanie 2.3. Edukacja kadr dla stworzenia systemu pomocy dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

Działanie 2.4. Stworzenie spójnego systemu współpracy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, z wykorzystaniem procedury „Niebieska Karta”.

III. Cel strategiczny Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych

Cel operacyjny 1. Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i poza-instytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

Działanie 1.1. Zwiększenie liczby środowiskowych form pomocy.

Działanie 1.2. Zapewnienie szerszego dostępu grup społecznych zagrożonych marginalizacją społeczną do różnych form pomocy społecznej i zawodowej.

Działanie 1.3. Szkolenie zawodowe kadr służb społecznych i zatrudnienia do pracy z osobami zagrożonymi marginalizacją społeczną.

Cel operacyjny 2. Aktywizacja mieszkańców powiatu zagrożonych marginalizacją społeczną oraz ich edukacja zawodowa i społeczna, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet

Działanie 2.1. Opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów na rzecz aktywizacji osób zagrożonych marginalizacją społeczną i radzenia sobie z problemami życiowymi.

Działanie 2.2. Współdziałanie samorządów lokalnych, instytucji pomocy społecznej i służb zatrudnienia oraz organizacji pozarządowych na rzecz aktywizacji mieszkańców powiatu zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działanie 2.3. Prowadzenie polityki prospołecznej przez samorządy lokalne, z uwzględnieniem przeciwdziałania i łagodzenia skutków marginalizacji grup społecznych w środowisku lokalnym.

Działanie 2.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych osób zagrożonych marginalizacją społeczną.

IV. Cel strategiczny Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców powiatu

Cel operacyjny 1.   **Edukacja społeczna i działalność wychowawcza oraz przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych**

- Działanie 1.1.   Opracowywanie i wdrażanie nowoczesnych i efektywnych kampanii profilaktycznych w celu ograniczenia używania środków psychoaktywnych.
- Działanie 1.2.   Współpraca samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki uzależnień.
- Działanie 1.3.   Podniesienie poziomu wiedzy społecznej na temat problemów i zagrożeń związanych z uzależnieniami.
- Działanie 1.4.   Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

3.3.3. Obszar problemowy wspierania osób niepełnosprawnych

V. Cel strategiczny   **Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego**

Cel operacyjny 1.   **Ułatwianie osobom niepełnosprawnym uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia**

- Działanie:1.1.   Analiza rynku pracy pod względem możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- Działanie:1.2.   Tworzenie i aktualizacja bazy danych potencjalnych partnerów rynku pracy.
- Działanie:1.3.   Analiza ogółu zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy.
- Działanie:1.4.   Prowadzenie poradnictwa zawodowego.
- Działanie:1.5.   Organizacja szkoleń i przekwalifikowań.
- Działanie:1.6.   Rozwój i prowadzenie profesjonalnego pośrednictwa pracy.
- Działanie:1.7.   Utworzenie punktu kształcenia praktycznego.
- Działanie:1.8.   Wyposażenie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych odpowiednio do ich potrzeb i możliwości.

Cel operacyjny 2.   **Podniesienie świadomości o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych w zakresie ochrony przed dyskryminacją, jak również do pełnego i równego korzystania z ich praw**

- Działanie 2.1.   Upowszechnianie informacji o świadczonych usługach.
- Działanie 2.2.   Wydawanie biuletynu informacyjnego dla osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 3.   Poradnictwo w zakresie rozwiązywania problemów prawnego – socjalnych

Działanie 3.1.:   Tworzenie punktu konsultacyjnego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Cel operacyjny 4.   Wyrównywanie różnic w dostępie osób niepełnosprawnych do instytucji użyteczności publicznej

Działanie 4.1.   Likwidacja barier architektonicznych w instytucjach użyteczności publicznej.

Cel operacyjny 5.   Stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym

Działanie 5.1.   Integracja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej z dziećmi i młodzieżą pełnosprawną. Tworzenie integracyjnej świetlicy środowiskowej.

Działanie 5.2.   Organizacja grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Działanie 5.3.   Poprawa ogólnego rozwoju i sprawności osób niepełnosprawnych poprzez przygotowanie do wyjścia na rynek pracy. Rozszerzenie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej w Sławnie.

Działanie 5.4.   Wzajemna pomoc i wsparcie, przekazanie informacji i doświadczeń, poprawa własnej kondycji psychicznej i relacji społecznych, wywieranie nacisku na decydentów w kwestii rozwiązań ogólnych. Tworzenie grup samopomocy dla osób niepełnosprawnych.

Działanie 5.5.   Tworzenie „mini-hospicjum” i otoczenie opieką paliatywną osób niepełnosprawnych.

Działanie 5.6.   Likwidacja barier transportowych. Dowóz dzieci i młodzieży do placówek rehabilitacyjno- terapeutycznych

Działanie 5.7.   Zorganizowanie transportu osób niepełnosprawnych w formie „bus – taxi”.

3.3.4.Obszar problemowy bezrobocia

VI. Cel strategiczny   Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia

Cel operacyjny 1.   Aktywizacja osób bezrobotnych

Działanie 1.1.   Opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów na rzecz aktywizacji różnych grup długotrwale bezrobotnych.

- Działanie 1.2. Współpraca lokalnych instytucji służb społecznych, służb zatrudnienia oraz partnerów społecznych na rzecz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.
- Działanie 1.3. Stworzenie systemu wspierania i pomocy socjalnej dla długotrwale bezrobotnych aktywnie poszukujących pracy, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet wychowujących dzieci lub opiekujących się członkami rodziny.
- Działanie 1.4. Tworzenie specjalistycznego poradnictwa zawodowego dla osób biernych na rynku pracy.
- Działanie 1.5. Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej na poziomie gmin i powiatu jako szansa na zwiększenie mobilności przestrzennej i zawodowej długotrwale bezrobotnych.

Cel operacyjny 2. Promocja na rzecz zatrudnienia osób bezrobotnych

- Działanie 2.1. Inicjowanie przez samorządy terytorialne działań na rzecz zatrudnienia na lokalnym rynku pracy osób długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza kobiet.
- Działanie 2.2. Wspieranie i promowanie poprzez system poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych pracodawców tworzących nowe miejsca pracy dla długotrwale bezrobotnych.
- Działanie 2.3. Tworzenie warsztatów samozatrudnienia dla ludzi młodych długotrwale bezrobotnych.
- Działanie 2.4. Współpraca instytucji rynku pracy z przedsiębiorcami i inwestorami w zakresie tworzenia miejsc pracy na terenach wiejskich zagrożonych długotrwałym bezrobociem.

Cel operacyjny 3. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób bezrobotnych

- Działanie 3.1. Powstanie systemu wspólnych działań Urzędu Pracy i instytucji kształcących na rzecz kształcenia osób długotrwale bezrobotnych, a w szczególności osób nie posiadających zawodów lub posiadających niskie kwalifikacje zawodowe.
- Działanie 3.2. Ciągły rozwój usług edukacyjnych adresowanych do długotrwale bezrobotnych.
- Działanie 3.3. Wyrównanie szans dostępu do kształcenia wśród długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza mieszkańców terenów wiejskich.
- Działanie 3.4. Podnoszenie motywacji długotrwale bezrobotnych do zdobycia lub zmiany zawodu.
- Działanie 3.5. Pomoc osobom zagrożonym utratą pracy i długotrwałym bezrobociem, poprzez szkolenia zawodowe i kursy doskonalące.

Cel operacyjny 4. Przeciwdziałanie utrwalaniu się „bezrobotnego” stylu życia przez bezrobotnych mieszkańców powiatu

Działanie 4.1. Współpraca służb pomocy społecznej i służb zatrudnienia na rzecz pracy socjalnej wśród osób i rodzin długotrwale bezrobotnych.

Działanie 4.2. Udział organizacji pozarządowych w pracy na rzecz walki z tzw. „wyuczoną bezradnością” wśród dzieci, osób długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza w rodzinach socjalnie zaniedbanych.

3.4. Wdrażanie i monitorowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie sławieńskim

Wdrażanie strategii

Instrumentem wdrażania strategii będzie coroczny plan realizacji strategii przygotowywany na koniec roku, który będzie zawierał w oparciu o założone cele strategiczne i operacyjne propozycje realizacji powiatowych programów operacyjnych na następny rok. Takie postępowanie będzie miało na celu kontrolowanie procesu wdrażania strategii, określenie środków finansowych niezbędnych do realizacji programów operacyjnych oraz przygotowanie harmonogramu działań.

Monitorowanie strategii

Monitorowanie strategii będzie polegało na ocenie realizacji założeń strategii a spodziewanymi efektami poszczególnych działań, jak również przepływie środków finansowych.

Każdy program operacyjny będzie posiadał indywidualne wskaźniki, które opiszą problem społeczny poruszony w programie. Niezbędna będzie ocena końcowych rezultatów projektów, które znajdą się w sprawozdaniach i stanowić będą końcowy etap zamknięcia danego projektu i przyjęcia ostatecznego rozliczenia z realizacji zadań.

Przebieg realizacji konkretnych projektów będzie porównywany do przyjętych założeń, a wszystkie informacje zostaną wykorzystane do podsumowania całego programu operacyjnego.

Na tej podstawie powstanie raz w roku ocena realizacji strategii, która przedstawiać będzie osiągnięte efekty zgodnie ze wstępnymi założeniami. Ocena ta będzie się odnosić do konkretnych celów strategicznych:

- Prawidłowo funkcjonująca rodzina.
- Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych i funkcjonowaniu w środowisku.
- Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych.
- Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców powiatu.
- Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego.
- Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.

Istotnym elementem z punktu widzenia wdrażania Strategii jest właściwie zaplanowany proces monitorowania, który powinien odpowiadać na następujące kluczowe pytania:

1. Czy i w jakim stopniu realizowana jest misja powiatu w zakresie polityki społecznej?
2. W jakim zakresie podjęte działania odpowiadają celom?
3. Na ile aktualna jest diagnoza problemów społecznych w naszym powiecie?
4. Czy środki finansowe są wystarczające do realizacji strategii?

Odpowiedzi na powyższe pytania pozwolą określić poprawność przyjętych założeń, a także uwzględnić zmiany zachodzące w otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym realizowanego dokumentu.

IV. Zakończenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sławieńskim do roku 2015 jest dokumentem długofalowym, wskazującym na konkretne działania w ramach przyjętych priorytetów. Strategia wskazuje na pewne kierunki działania w sferze polityki społecznej, które mają służyć wspólnej misji jaką jest dążenie do zintegrowanego, solidnego i efektywnie działającego systemu zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych występujących wśród mieszkańców powiatu sławieńskiego.

Istotne znaczenie w realizacji strategii mają partnerzy społeczni wszystkich szczebli organizacji życia społecznego. Dlatego też czas realizacji strategii określa się do 2015 roku, aby nie tylko zrealizować cele, ale także wyzwolić pewną aktywność środowisk lokalnych na rzecz rozwiązywania ważnych dla powiatu problemów społecznych. Określony w ten sposób kształt strategii otwiera instytucjom niepublicznym wiele możliwości, nie tylko uczestnictwa w ogólnym systemie pomocy mieszkańcom powiatu znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, ale także daje możliwości pozyskiwania środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, które można jeszcze uwzględnić w dokumencie, wybrano te najpilniejsze i najważniejsze, a za kryterium wyboru przemawiały praktyczne możliwości realizacji działań, zorientowanych przede wszystkim na przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków problemów społecznych oraz aktywizację zaniedbanych środowisk, ze wskazaniem wybranych instrumentów realizacji i niektórych partnerów społecznych.

W zależności od potrzeb społecznych, w przyszłości proces wdrażania i monitorowania strategii może zostać zmodyfikowany i usprawniony na korzyść mieszkańców naszego powiatu.